

Rechtskundig Weekblad

REDACTIE : Italiëlei, 99, Antwerpen

Abonnement : 100 fr. per jaar

Vereeniging zonder winstgevend doel

BEHEER : Lange Leemstraat, 99, Antwerpen

Postchecknummer : 3185.22

INHOUD:

H. DE HOON. — Het Zwitsersch Bondsgerecht te Lausanne.
RECHTSPRAAK.
Beroepshof Gent. — Kamer van inbeschuldigingstelling. — 8 Nov. 1931. — Voorloopige hechtenis - Bevel der raadkamer.
Burg. Rechtb. Turnhout. — 9 Juli 1931. — Verbintenis met strafbepaling - Vernietiging van verkoopaanbod.
Handelsrechtbank Brugge. — 3 Febr. 1931. — Faillissement - Gehuwde vrouw - Huwelijkscontract - Inventaris.
Burg. Rechtb. Mechelen. — 8 Dec. 1931. — Onderstandsgeld - Terugnordering door C. v. O. O.
Handelsrechtb. St-Niklaas. — 10 Maart 1931. — Bewarend beslag - Schuldvordering spruitende uit een vonnis dat nog niet beteekent werd.

Werkreutersraad beroep Antwerpen. — 30 Nov. 1931. — Dienstcontract - Weten van het contract.
Vrederecht Antwerpen. — 4e Canton. — Bevoegdheid - Betwisting van rechtstitel - Huur vastgesteld op basis van het engelsch Pond.
NEDERLANDSCHE RECHTSPRAAK.
Rotterdam. — 4e Kamer - 30 April 1931. — Zeerecht - Cognossement - Aansprakelijkheid van den reeder - Stormweer.
FISCALE KRONIEK. — De niet verschuldigde betaling en het fiscaal recht, door Notaris P. Thuytsbaert.
VERSLAG VAN DEN HEER SINZOT. — De groote vraagstukken van het burgerlijk recht.
BIBLIOGRAPHIE. — Tijdschriften.
MEDEDEELINGEN.
WETGEVING. — Nieuw reglement der Handelsrechtbank van Antwerpen.

Het Zwitsersch Bondsgerecht te Lausanne

Het Zwitsersch Bondsgerecht, dat tot Hof van Cassatie voor heel het land dient, is gevestigd te Lausanne. Het is ondergebracht in een prachtig gebouw, midden in het park « Mon Repos » gelegen, dat door den Heer Perdonnet aan de stad Lausanne werd afgestaan.

Ieder afdeling van de rechtbank is samengesteld, zooals vroeger de Raad van Brabant, uit « zeven waardige personen waarvan, niet alleen de Kanselier, maar alle leden moeten kennen: Duitsch, Fransch en Italiaansch (Latijn) ».

In Zwitserland zou men niet begrijpen dat hooggeplaatste personen die een gewichtig ambt uitoefenen de drie landstalen niet kennen.

Ik heb verschillende terechtzittingen bijgewoond en wensch van mijn bevindingen een paar indrukken mee te deelen.

De Bondsrechtters zitten in gewone kleedij, op een halfroond verhoog, met beneden, in het midden, een griffier-redacteur wiens gewichtige rol wij hierna zullen doen kennen, en zonder eenig lid van het Openbaar Ministerie.

De pleidooien hebben plaats in de taal die de raadslieden van de partijen verkiezen.

Nadat het standpunt van de gedingvoerende personen ontwikkeld is, wordt het woord verleend aan den verslaggever, die vooraf de zaak heeft onderzocht en bestudeerd en nu kennis geeft van de stukken en, aan het einde van zijn verslag, voorstelt het vonnis te bevestigen of te niet te doen.

Daarna komen beurtelings al de leden van de rechtbank aan het woord en ontwikkelen in hun eigen taal hun meening.

In een belangrijke zaak over levensverzekering, had een Italiaansch Bondsrechter verslag gedaan, hoofdzakelijk in het Fransch, met voorlezing van de oorspronkelijke stukken die in het Duitsch waren opgesteld.

Zijn collegas bestreden zijn voorstel of brachten er wijzigingen aan toe. Vier Bondsrechtters spraken Duitsch, de drie overigen waarvan de voorzitter en, zooals wij reeds hebben doen opmerken, de verslaggever gebruikten Fransch.

Nu vroeg de voorzitter: zijn er nog andere voorstellen? en na een poos stilzwijgen: « Ce n'est pas le cas, il sera par conséquent procédé à la votation ».

Ieder stemde voor of tegen, de voorzit-

ter nam de stemmen op en verklaarde: Het voorstel van den verslaggever is aangenomen.

De griffier-redacteur die de behandeling van de zaak bijwoont krijgt de opdracht om het vonnis, door de leden van de rechtbank uitgesproken, op papier te brengen.

Onder de talrijke griffiers-redacteurs neemt de voorzitter voor iedere zaak een redacteur die op de hoogte is van de taal die zal gebruikt worden, zoodat bij het opstellen van de uitspraak al de bijzonderheden van de rechtstaal zullen in acht genomen worden.

Men kan zich voorstellen hoe lastig dit werk moet zijn. Ook zegt men wel van de griffiers-redacteurs: « Ils sont les juges des juges ». En toch is de uitslag bevredigend. Ieder Bondsrechter onderzoekt het opstel van den griffier-redacteur en maakt zijn opmerkingen; wanneer alles goedgekeurd is, dan is de uitspraak voltooid en vatbaar voor uitvoering.

De taak van de griffiers-redacteurs wordt zeer gewaardeerd en deze klimmen op tot werkelijke rechters.

Bij ons is de rechtspleging, welke wij hierboven geschetst hebben, geheel verschillend. De rechters beraadslagen in het geheim; wel is waar schrijft art. 116 van het wetboek van rechtspleging in burgerlijke zaken voor, dat de rechters dadelijk na de pleidooien uitspraak zullen doen; doch het artikel voegt er bij dat zij zich in de raadkamer mogen begeven om er de stemmen op te nemen en dat zij de zaak ook naar een andere terechtzitting kunnen verwijzen om het vonnis uit te spreken, maar de rechters mogen het geheim der beraadslaging niet kenbaar maken, tenzij wanneer de wet vereischt dat de beslissing zal genomen worden « met eenparigheid van stemmen » (wet van 4 September 1891, art. 2, art. 140 R. O.).

De griffiers zijn ten onzent de hulpambtenaren van de rechters, maar zij nemen geen aandeel aan de beraadslagingen, noch aan het opstellen der vonnissen (art. 158 en volgende van de wet op de R. O.).

Laten wij hier nog bijvoegen dat het Bondsgerecht niet alleen jurisdictie bezit in burgerlijke zaken en in strafzaken, maar ook in bestuurszaken. De Bondswet van 11 Juni 1928 heeft deze laatste zaken geregeld en aan het Bondsgerecht opgedragen.

H. DE HOON.

RECHTSPRAAK

BEROEPSHOF TE GENT
KAMER VAN INBESCHULDIGINGSTELLING

3 NOVEMBER 1931

Voorzitter: M. de Cocqueau des Mottes
Raadsheeren: M.M. Verhulst en Langerock

VOORLOOPIGE HECHTENIS — BEVEL DER RAADKAMER.

In geval een misdadig feit strafbaar is met een lijfstraf van 15 tot 20 jaar dwangarbeid wordt de voorloopige hechtenis uit volle recht bevo-

en. De Raadkamer is niet gerechtigd de invrijheidstelling te bevelen omdat er geen zware en buitengewone omstandigheden bestaan welke het bevel van aanhouding rechtvaardigen.

De Raadkamer kan enkel de invrijheidstelling bevelen wanneer zij oordeelt dat er geen genoegzame bezwaren bestaan voor de schuld aan den betichte.

Op. Min. t/ D. M...

Op het verslag van den heer Lesaffre, Advokaat-Generaal, gedaan in zaak van: De M...;

Gezien de stukken van het rechtsgeding waarvan lezing is gegeven door den griffier in bijwezen van bovengenoemden magistraat, benevens dezes geschreven en ondertekend aanzoek, luidende als volgt:

De Procureur Generaal bij het Hof van Beroep te Gent;

Gezien de stukken der strafrechtspleging in zaak van: De M..., geboren te Heestert den 28 Oogst 1906;

Als beticht van te Dottenys den 24 Maart 1931, de misdaad van verkrachting bestaande door de enkele daad van vleeschelijke betrekkingen tusschen de seksen, gepleegd te hebben op den persoon van V..., minderjarige welke op 24 Maart 1931, den vollen leeftijd van veertien jaar, niet had bereikt;

Gezien het bevel van aanhouding den 20 October 1931, verleend ten laste van den betichte, ingevolge art. 1 § 3 der wet van 20 April 1874;

Gezien het bevel van de Raadkamer der Rechtbank van Kortrijk verleend den 24 October 1931, de onmiddellijke invrijheidstelling van De M... bevelende voor de reden dat: « er geene zware en buitengewone omstandigheden bestaan, welke het behouden van het bevel van aanhouding verechtvaardigen »;

Gezien het verzet van den heer Procureur des Konings tegen kwestieus bevel ingesteld en op zelfden datum van 24 October 1931 ingeboekt;

Aangezien dit verzet regelmatig is en dat het daarenboven gegrond is;

Aangezien het misdadig feit strafbaar is met eene lijfstraf van vijftien tot twintig jaar dwangarbeid; dat in dergelijk geval de voorloopige hechtenis rechtens is zonder dat er zware en buitengewone omstandigheden moeten ingeroepen worden;

Aangezien het bevel der Raadkamer nietig is omdat zij de invrijheidstelling die zij uitspreekt, enkel steunt op het « niet bestaan van zware en buitengewone omstandigheden welke het behouden van het bevel van aanhouding verechtvaardigen »;

Aangezien wel is waar de Raadkamer in het hier voorziene geval (straf van minstens vijftien tot twintig jaar dwangarbeid) het recht bezit van de invrijheidstelling van den betichte te bevelen, maar alleenlijk als zij oordeelt dat er geene genoegzame bezwaren bestaan en geene genoegzame aanwijzingen van schuld om

het behouden van de hechtenis te rechtvaardigen;

Aangezien in deze zaak de betichte zijne schuld erkent en de betichtingen niet tegenspreekt; dat diensvolgens de raadkamer de invrijheidstelling niet te bevelen had;

Gezien art. 375 § 3 van het strafwetboek; art. 1 en 4 der wet van 20 April 1874; art. 135 en 229 van het wetboek van strafvordering;

Aanzoekt — Het Hof

Kamer van inbeschuldigingstelling beslissende met eenparigheid van stemmen het bevel van de Raadkamer te vernietigen en het bevel van aanhouding op 20 October 1931 verleend te bekrachtigen; Gedaan te Gent den 29 October 1931.

Voor den Procureur Generaal, (get.) A. Lesaffre.

Gehoord den betichte in afwezigheid van zijn raad Mr Gillon, advocaat te Kortrijk, behoerlijk verwittigd;

Nadat de heer Advokaat Generaal en de Griffier de zaak hadden verlaten;

Het Hof, Kamer van Beschuldiging;

Aannemende de beweegredenen van het Openbaar Ministerie;

Statuerende met eenparigheid van stemmen;

Doet te niet het bevel der Raadkamer van Kortrijk, verleend den 24 October 1931;

Bekrachtigt het bevel van aanhouding.

NOTA. — Zie Timmermans. Etude sur la détention préventive. Art. 1, n° 75, 76 en 77.

BURGERLIJKE RECHTBANK VAN TURNHOUT

9 JULI 1931

Voorzitter: M. Van den Hove d'Hertsenryck
Pl.: Mr W. Koll t/ Mr A. Diercxsens

VERBINTENIS MET STRAFBEPALING — VERNIETIGING VAN DEN VERKOOP — AANBOD.

De koper van een huis die zich verbonden heeft van alle bieren, limonaden en likeuren bij den verkoper te nemen met eene strafbepaling van 1000 fr. voor iedere overtreding kan de vernietiging van den verkoop niet bekomen ingevolge art. 1184 van het burgerlijk wetboek in geval van niet naleving van de bijkomende overeenkomst daar deze van bijzonderen aard is en als afgezonderd van de verplichting van prijsbetaling, die overwegend is, dient aanschouwd te worden.

Eene strafclausule welke een boete van 1000 fr. bepaalt in « geval van overtreding » beteekent dat, telkens er bestatigd wordt dat de drank-slijter of degene die zijne plaats in de herberg inneemt dranken schenkt die niet rechtstreeks voortkomen van den handel van den bedinger, hij eene boete oploopt van 1000 fr.

Leysen t/ Verbiest

Aangezien de vraag strekt tot de verbreking van den verkoop van een huis en gesteund is op het feit dat verweerster opgehouden heeft de verbintenis na te leven, welke zij als koopster had aangegaan, zoo voor haar zelf als voor de gebeurlijke huurders van het huis, van al hare bieren, limonaden en likeuren bij aanlegger te koopen;

Aangezien er aan die verbintenis een strafbepaling was toegevoegd van duizend frank;

Aangezien het vast staat dat verweerster na het aangekochte huis te hebben verhuurd haar huurder van de kwestieuze verbintenis heeft ontslaan en dat deze

diensvolgens heeft opgehouden zijn dranken bij aanlegger af te nemen;

Aangezien de vraag thans is, van te weten of deze handelwijze aan laatstgenoemde het recht geeft den eigendom van het verkochte huis terug te bekomen, zooniet of de verweerster van alle verdere verplichting ontslagen is omdat zij aan aanlegger eene som van duizend frank heeft aangeboden;

Aangezien de overeenkomst tusschen partijen zooals deze in de notarieele verkoopsakte van zes en twintig Juli 1900 zeven en twintig is vastgelegd, zoomin met de zienswijze van aanlegger als met die van verweerster overeenstemt;

Aangezien aanlegger te ver gaat met de verplichting, begeleid van straffbeding met die van prijsbetaling op gelijken voet te stellen; inderdaad, naar het inzicht der contracterende partijen, doet de eerste zich voor als een bijkomende verplichting van bijzonderen aard zoodat ze, afgezonderd van de tweede, — die overwegend is, dient aanschouwd, uitgelegd en behandeld te worden; hieruit volgt dat het aangeklaagde verzuim geen aanleiding heeft kunnen geven tot toepassing van artikel 1184 van het Burgerlijk Wetboek, maar alleenlijk tot de boete, welke er rechtstreeks en uitsluitelijk voor bedongen werd;

Aangezien verweerster van haren kant voorzeker te ver gaat met te beweren dat zij zich van de litigieuze verplichting voor goed heeft gekweten door haar aanbod van duizend frank; dat zulks immers het doel der straffepaling niet kan zijn geweest vermits het bedrag hiervan, eenmaal uitbetaald, niet in verhouding is met de particuliere belangen, welke aanlegger, zoo voor zich als voor zijn rechthebbenden, heeft willen vrijwaren, dat overigens de termen der betwiste overeenkomst duidelijk te kennen geven dat de boete voorzien wordt voor het «geval van overtreding», wat wel beteekent dat telkens er bestatigd wordt dat verweerster of degenen die haar plaats in hare herberg inneemt dranken schenkt welke niet rechtstreeks voortkomen van aanleggers handel zij een boete oploopt van duizend frank: dat het gedane aanbod dus slechts geldig is voor de enkele overtreding die is vastgesteld;

Om deze beweegredenen:

De rechtbank alle andere of tegenstellige besluiten verwerpende wijst aanlegger af van zijnen eisch en verwijst hem tot de kosten, verklaart het aanbod van duizend franks geldig, doch enkel voor wat de vastgestelde overtreding betreft;

Beveelt dat aanlegger gehouden is op zijne kosten te doen overgaan tot de doorhaling van de kantmelding gedaan ten hypotheekkantore te Turnhout, ingevolge de inlegging van het huidig geding en dit binnen de acht en veertig uren van de betekening van het huidig vonnis, en bij gebreke door hem, hieraan te voldoen zegt voor recht dat de heer Hypotheekbewaarder gehouden is, tot die doorhaling over te gaan op het enkel vertoon der uitgifte van het vonnis.

HANDELSRECHTBANK VAN BRUGGE

3 FEBRUARI 1931

Voorzitter: M. Soenen
Referendaris: M. Maertens
Pl.: Mr Axters t/ Mr Sabbe q.q.

FAILLISSEMENT — GEHUWDE VROUW — BEWIJS VAN BRUIDSCHAT — VERKLARING IN HUWELIJKS-CONTRACT ONVOLDOENDE — NOODZAKELIJKHEID VAN EEN UITGEBREIDEN INVENTARIS — SCHULDVORDERING VERWORPEN.

Om als schuldeischeres der massa te kunnen aangenomen worden moet de echtgenoot van dengene die in failliet verklaard werd het bestaan van haar bruidschat bewijzen door authentieke akte (art. 557-559-560 der wet op de faillieten en art. 1499 en 1510 Burgerlijk Wetboek).

De verklaring welke zij desaangaande aflegt in haar huwelijkscontract bewijst noch het bestaan van den bruidschat, noch de overhandiging hiervan aan den echtgenoot; dergelijke verklaring kan niet met een uitgebreiden inventaris gelijkgesteld worden.

Echtgenoot Lievens t/ Curator failliet Lievens

Aangezien de eischeres, vrouw van den gefailleerde: 1) vraagt om aanvaard te worden in de lasten der failliet Lievens als schuldeischeres voor 110.000 frank; 2) de teruggave opvoert van een reeks meubelen die haar zouden geschonken geweest zijn door hare moeder of indien het onmogelijk is, vraagt om aanvaard te worden voor 40.000 frank onder de gewone schuldeischers;

Aangezien de eischeres beweert dat het onder meer door haar huwelijksverdrag bewezen is dat zij voor 150.000 frank in geld, in waarden en in meubelen ingebracht heeft, dewelke allen besteed waren in den handel van haren echtgenoot;

Aangezien dit huwelijksverdrag op 20 Maart 1929 te Elsene bij openbaren akt van Notaris Moulin verleden werd;

Dat deze akt in het art. 5 vermeldt dat de eischeres verklaart dat zij een som van 150.000 frank bezit en als eigen goed voor zich behoudt;

Aangezien deze verklaring wel degelijk bewezen is, doch dat de huwelijksakte niet vaststelt dat deze bruidschat dan bestond, noch dat zij in de handen van den gefailleerde gegeven werd;

Aangezien de curator besluit dat volgens het art. 560 wanneer de echtgenoot van een gefailleerde huismeubelen terug eischt die door de echtgenooten gebruikt waren, zij de eenzelvigheid derzelfde en haar eigendomsrecht moet bewijzen door een boedelbeschrijving of door een anderen authentieke akt;

Aangezien de eischeres dit bekent en vraagt om, wat de huismeubels betreft, aanvaard te worden als schuldeischeres; Aangezien zij eerst het bestaan van hare bruidschat, zoo in goederen als in geld en in waarden, dient te bewijzen door een authentieke akt, dat de andere bewijsmiddels die zij wil aanvoeren zonder kracht zijn en niet kunnen dienen;

Cass. fr. 22.11.86; D. 87.1.113; id. 5.2.1908; D. 1908. 1.353.

Art. 560 faillietwet. Art. 1499 en 1510 Burg. Wetboek, Vergel. Locré Espr., code comm. boek 6, blad. 113;

Aangezien het overigens maar redelijk is dat men dezelfde soort van bewijzen vereische, wanneer de echtgenoot den eigendom van roerende voorwerpen opvoert en wanneer zij de waarde van deze voorwerpen wil teruggeischen en als schuldeischeres optreedt;

Zij moet immers haar eigendomsrecht bewijzen, vooraleer zij de waarde van hare bruidschat mag opeischen tegen den curator;

Aangezien de echtgenoot van den gefailleerde, volgens het art. 551 van het oude handelswetboek, door authentieke akten moet bewijzen dat zij penningen ingebracht had, als bruidschat, om te genieten van het wettelijk hypotheecair recht op het onroerend goed van haren echtgenoot; dat dit beginsel overgenomen werd in het huidig art. 559; dat het ook toepasselijk is wanneer de vrouw geen onroerend goed vindt op naam van haren man, en optreedt als gewone schuldeischer;

Dat de aard van de bewijsmiddelen, die haar opgelegd zijn, altijd dezelfde moet blijven voor al hare schuldvorderingen en niet mag verschillen naarvolgens den oorsprong of het voorwerp van deze schuldvorderingen;

Aangezien de bloote bevestiging van het huwelijksverdrag dat de echtgenoot 150.000 frank in eigendom bezit, niet kan gelijkgesteld worden met een omstandige boedelbeschrijving, die de wet vereischt, en waarin de verscheiden bestanddeelen van de bruidschat volgens hunnen aard en met hunne schatting beschreven worden:

Brussel, 25 Mei 1871; Pas., 1871.2.310. Cass. fr. 5 Febr. 1908, D. 1908. 1.353;

Aangezien deze zienswijze nog bevestigd wordt door het art. 557 der faillietwet, dat de curator terecht inroept tegen de schuldvordering; dat luidens dit art. al de voordeelen vervallen welke aan de echtgenoot van den gefailleerde toegekend werden in het huwelijksverdrag, indien haar man een koopman was bij de voltrekking van het huwelijk, zooals hier het geval is; dat het betwist art. 5 van het huwelijksverdrag niet anders is dan een verdoken voordeel om eens een deel van de fortuin te onttrekken aan de schuldeischers; dat deze wetbepaling voor doel heeft den koopman te beletten welkanige voordeelen aan zijne vrouw toe te kennen; die op de kosten der schuldeischers zouden betaald worden, bij voorbeeld, met in het verdrag, het bestaan van een bruidschat te herkennen, die hij niet ontving: Zie Locré Espr. C. comm., bl. 100, boek 7.

Dat het daarom is dat de wet zoo streng is in het aanvaarden van bewijsmiddelen;

Aangezien het bestaan van eene bruidschat naar den eisch der wet niet bewezen zijnde, het nutteloos is na te gaan, indien de eischeres deze bruidschat aan den gefailleerde wel afgegeven heeft;

Dat er ten overvloede vluchtig mag bemerkt worden, hoe weinig beslissend het is aan te halen dat de eischeres vroeger een brandkas in een bank in huur had, dat de gefailleerde waarden afgegeven

heeft aan een zekeren Palen, als waarborg van een verhuring of zelfs dat de eischeres een verhuizing van meubelen betaald heeft, wat zij vermoedelijk gedaan heeft met het geld van haren man, daar zij hem werkdadig bijstond in zijn handel; zie de Art. 555 en 557 faillietwet;

Aangezien er hieruit blijkt dat de vordering niet gegrond is.

Om deze redenen:

De Rechtbank verwerpt de vordering als ongegrond. Verwijst de eischeres tot de kosten van het geding.

BURGERLIJKE RECHTBANK MECHELEN

8 DECEMBER 1931

Voorzitter: M. Meulemans
Pleiters: Mr De Ridder t/ Mr De Glas

ONDERSTANDSGELD — TERUGVORDERING VAN ONDERSTAND VERSTREKT DOOR DE COMMISSIE VAN OPENBAREN ONDERSTAND.

De Commissie van Openbaren Onderstand heeft in principieel het recht terugbetaling te vorderen van de gelden die ze besteed heeft aan het onderhoud van behoeftige personen, tegenover dezen die aan deze personen kostgeld verschuldigd zijn.

Dit recht terugbetaling te vorderen bestaat echter slechts voor zooveel de rechtstreekse schuldenaars tot pensioen gehouden waren.

De Commissie van Openbaren Onderstand kan geen terugbetaling bekomen wanneer het onderhoud in natura was aangeboden geworden en zulks door de belanghebbenden werd geweigerd.

Commissie van Openbaren Onderstand van Ruysbroeck-Sauvegarde t/ Van Barel en ctn.

Aangezien de vraag strekt tot de betaling der onderhoudskosten van de weduwe Van Barel-Van Praet in het verpleeghuis te Puers gedurende het jaar 1900 zeven en twintig en beloopende vier duizend acht honderd drie en vijftig frank 84 cent.;

Aangezien de betwisting omtrent den aard der bij exploit van twintig April 1900 een en dertig ingeleide vraag niet dient onderzocht;

Dat ontegenzeggelijk de rechtsvordering voorzien bij artikel 30 der wet van 27 November 1891 op den openbaren onderstand een «actio sui generis» is, gegrond op den klaren en nauwkeurigen tekst der wet en die een burgerlijk recht toekent aan de gemeente der woonst van hulpverlening aan sommige personen (De Corswarem Assistance publique n° 215, 224 en 226);

Aangezien aanlegster om in haar vraag te slagen heeft te bewijzen dat verweerders onderhoud verschuldigd zijn, daar artikel 208 van het Burgerlijk wetboek bepaalt, dat het onderhoud slechts wordt toegerekend in verhouding tot de noodwendigheden van hem die het opeischt en van het bezit van hem die het verschuldigd is;

Aangezien er eerst en vooral dient opgemerkt dat er geen spraak kan zijn noch van een solidaire verplichting bij ontstentenis van eenige uitdrukkelijke overeenkomst of wettelijke beschikking, noch van een onverdeeldbare verplichting terwijl de verplichting van hen die het onderhoud verschuldigd zijn als voorwerp heeft hetgene het gemakkelijkst te verdeelen is, namelijk een som gelds;

Aangezien aanlegster in gebreke blijft te bewijzen dat de drie verweerders of een hunner in staat zou zijn het onderhoud te verschaffen ten beloope der geëischte som of ten beloope van een deel daarvan en er zich van onthoudt een bewijsaanbod in dien zin te doen;

Aangezien de akt verleden op zes Februari 1900 negentien door Mter Verbelen, notaris te Puers, eenvoudig aantoonde dat verweerder Eduard Van Barel, tengevolge van verschillende familieregelingen, er zich toe verbonden had zijn moeder te herbergen en haar jaarlijks een som van vier honderd frank te betalen in geval zij den wensch te kennen gaf niet langer bij hem te willen blijven inwonen; dat er aldus, in 1900 zeven en twintig een som van vier honderd frank werd betaald door bedoelden verweerder aan zijn moeder, die besloten had hem te verlaten;

Aangezien de laattijdigheid in het indienen der vraag niet uit te leggen is terwijl het aanlegster vrijstond reeds van in 1900 acht en twintig die vraag in te leiden en den werkelijke familietoestand der drie verweerders op het oogenblik dat hun moeder in verpleging werd genomen te bespreken;

Aangezien er niet uitwijst dat aanlegster zich in 1900 zeven en twintig tot verweerders zou gericht hebben om hun tuschenkomst te vragen in de betaling der

onkosten of dat verweerders dit in verpleging nemen zouden toegestaan hebben;

Aangezien in hun laatste besluiten twee der verweerders, niettegenstaande hun familielasten, zelfs het aanbod hebben gedaan hun moeder kost en inwonen te geven in natura;

Aangezien uit voorgaande overwegingen de ongerondheid der vraag blijkt;

Om deze redenen:

De Rechtbank, gehoord den heer Baert, substituut, Procureur des Konings, in zijn eensluitend advies, geeft herhaald verstek tegen Van Barel Jan Jozef en tegensprekelijk rechtsprekende tegenover al de partijen, verklaart aanlegster niet gegrond in haar vraag, wijst ze er van af met doeming in de kosten.

HANDELSRECHTBANK VAN ST-NICOLAAS

VONNIS VAN 10 MAART 1931

Voorzitter: M. Henderickx
Referendaris: M. Thuysbaert
Pleiters: Mr Gerven t/ Orban

I. BEWAREND BESLAG — ZEKERE MAAR NIET EFFENE SCHULDVORDERING.

II. SCHULDVORDERING SPRUITENDE UIT EEN VONNIS DAT NOG NIET BETEEKEND WERD — BETEEKENING ONNOODIG VOOR BEWARENDE MAATREGELEN.

Een bewarend beslag mag toegestaan en uitgevoerd worden betreffende eene schuldvordering die zeker is maar nog niet effen.

Indien het waar is dat vóór alle tenuitvoerlegging van een vonnis de betekening ervan noodig is, toch is zulks niet het geval voor daden die een bewarend karakter hebben.

Delaruelle t/ Roussel

Gezien de dagvaarding van 30-1-31 geregistreerd;

Aangezien de vraag strekt ten einde gedaagde: 1° het verzet van aanlegger tegen het bevel van den heer Voorzitter der Handelsrechtbank van St-Nicolaas in dato 27-1-31 ontvangen te hooren verklaren; 2° te hooren zeggen dat dit bevel niet gegrond, ten minste ongepast was en 3° het kwesteuze bevel te hooren vernietigen en daarenboven gedaagde te hooren verwijzen tot al de kosten;

Aangezien een bewarend beslag mag toegestaan en uitgevoerd worden betreffende eene schuldvordering die zeker is, maar die bij middel van een deskundig onderzoek moet vereffend worden; (Ant. 14 Juni 1884, P. Anv. bl. 294);

Aangezien de schuld van den aanlegger bestaat krachtens het vonnis door de Handelsrechtbank van St-Nicolaas geveld op 2 December 1930; dat enkel overblijft haar juist bedrag door deskundige te zien bepalen;

Aangezien voornoemd vonnis tusschen partijen kracht van gewijsde heeft;

Aangezien aanlegger ten onrechte het niet betekenen van het vonnis opwerpt; dat, zoo het waar is dat, voor alle tenuitvoerlegging van een vonnis, deze's betekening door de wet vereischt wordt (art. 147 B. Rechtspl.) zulks niet het geval is voor daden met een zuiver bewarend karakter (Pand. B. V° jugement-signification, bl. 585 n° 8);

Aangezien insgelijks, het betwist bewarend beslag gewettigd was door de omstandigheden der zaak zelf en door de alom heerschende crisis in de nijverheid;

Om die redenen:

De Rechtbank, alle tegenstrijdige of andere besluiten verwerpende, verklaart de rechtsvordering ongegrond, wijst ze af en veroordeelt aanlegger tot de kosten.

NOTA. — Boven weergegeven vonnis heeft twee rechtsvragen opgelost die zeker niet van praktisch belang zijn ontbloot.

1° vraag. — Moet eene schuldvordering tevens eischbaar, zeker en effenzijn om aanleiding te kunnen geven tot een bewarend beslag?

A) Voor wat de eischbaarheid aangaat kan er wel geen twijfel bestaan: deze voorwaarde wordt gebiedend vereischt behoudens het geval voorzien door art. 1188 B. W. Er dient nochtans in acht genomen dat het verval van het voordeel dat voortspruit uit toegestane termijnen niet ipso facto maar alleen door tuschenkomst van de Rechtbank geschiedt (zie Brugge 20 Nov. 1882 Pas. 1883 p. 73 B. J. 1883, p. 682 Cass. Franc. 6 Febr. 1907 Pand. Franc. 1907, 1, 67).

B) Volstrekke zekerheid der schuldvordering wordt door de rechtspraak niet vereischt. Het volstaat dat de vordering met ernst als waarschijnlijk kan worden aanzien. (zie Pand. Belges V° Saisie conservatoire n° 31 en 32).

Dit zal in 't algemeen minder aanleiding geven tot misbruiken dan men zou geneigd zijn te vreezen. Immers eene inbeslagneming geschiedt altijd onder verantwoordelijkheid van dengene die ze aangevraagd heeft en stelt deze bloot aan de verplichting de schade te betalen die eene onrechtmatige procedure veroorzaakt heeft (zie Pand. Belges id. Antwerpen Burg. Rechtbank Pilette/Heyndrickx n° 56 6 Nov. 1931). Overigens heeft

de Koophandelsrechtbank willekeurige macht om de inbeslagname slechts onder borgstelling toe te staan.

C) Het is algemeen aangenomen dat de schuldvordering niet effen hoeft te zijn om voor een bewarend beslag te kunnen worden verzekerd. Het vonnis der Handelsrechtbank van St-Nicolaas heeft eens te meer deze zienswijze bekrachtigd (zie rechtspraak in het vonnis vermeld).

2° vraag. — Is het noodig wanneer de schuldvordering blijkt uit een vonnis dat dit vonnis eerst worde betekend?

Indien men alleen de rechtspreuk voor oogen heeft « Idem est non esse et non significari » zou men geneigd zijn bevestigend te antwoorden. Men verliest hierbij uit het oog dat de betekening slechts vereischt wordt wanneer men het vonnis wil ten uitvoer brengen en dat elk vonnis, zolang het niet door een regelmatig verhaal wordt aangetaast, kracht van gewijsde heeft. « Le jugement définitif, aldus Baudry-Lacantinerie: Des Obligations T. IV p. 352 n° 2671, joutit dès qu'il est rendu d'une autorité provisoire, qu'il ne perd qu'au moment ou il est frappé d'un recours ordinaire et qu'il conserve même après le recours formé s'il s'agit d'un pourvoi en cassation ».

Dit principe geldt echter alleen ten opzichte der in de zaak betrokken partijen (Fuzier Hermann Supplément III De la Chose Jugée n° 16 en 18; Dalloz suppl. V° Jugement n° 30. Pand. Franç. V° Chose Jugée n° 292. Lacoste: De la Chose Jugée p. 5).

Ook de Fransche en Belgische rechtspraak zijn het hierover eens (Cass. Fr. 7 Juli 1890 S. 1891, 1, 25 Verbrekingshof van België 29 Nov. 1900. Sirey 1900 IV 17 met nota).

P. M. ORBAN.

WERKRECHTERSRAAD VAN BEROEP VAN ANTWERPEN

30 NOVEMBER 1931

Voorzitter: M. H. Van Oekel
Pl.: Mr Jans t/ De Raedemaecker

DIENTCONTRACT — ONDERGESCHIKTHEID — WEZEN VAN HET CONTRACT.

De aard van het dienstcontract wordt gekenmerkt door de verhoudingen of banden van ondergeschiktheid, van de eene partij tegenover de andere; waar deze ondergeschiktheid in de verhoudingen tusschen partijen ontbreekt, kan er van geen wezenlijk dienstcontract sprake zijn, en de werkrechtshouders hebben diensvolgens ook geene bevoegdheid om uitspraak te doen over betwistingen tusschen zulke partijen opgerezen, bij toepassing van artikel 43 der wet van 1926.

Janseghers t/ Van Tilburg en Kennis

Aangezien de inleidende dagvaarding van 4 Mei 1931 ertoe strekt de verweerders, thans beroepenen, te doen veroordeelen tot:

1) 2000 fr. kommissieloon op aangebrachte zaken van Augustus tot einde December 1930;

2) 6000 fr. ten titel van schadevergoeding voor verbreking van tusschen partijen bestaande overeenkomst;

3) de som van 24.000 fr. ten titel van schadevergoeding voor beweerd onwettige mededinging gepleegd ten nadeele van den aanlegger;

Aangezien de eerste dezer vorderingen het voorwerp heeft uitgemaakt van eene vroegere dagvaarding door een vroeger vonnis van den Werkrechtshouders van Eersten Aanleg van Antwerpen, d.d. 10 April 1931 is beslist geworden, tegen welke uitspraak er geen beroep is aange tekend geworden.

Dat het vonnis a quo dus terecht deze vordering als niet meer ontvankelijk heeft verklaard en afgewezen;

Aangezien de vordering tot betalen van 6000 fr. schadevergoeding voor verbreking van contract, en 24.000 fr. schadevergoeding voor onwettige mededinging, wordt gesteund op de bewering dat de tusschen partijen afgesloten overeenkomst van 1 Augustus 1930 een contract van dienstverhuring uitmaakt, voor het ten einde brengen van hetwelk partijen diensvolgens zouden gehouden zijn de wettelijke bepalingen betreffende opzeg in acht te nemen; dat dan ook de Werkrechtshouders zou bevoegd zijn om over de overtreding van een ingeroepen verbod van mededinging uitspraak te doen, als zijnde dit verbod een onderdeel van het dienstcontract (art. 43 der wet van inrichting der Werkrechtshouders van 9 Juli 1926);

Overwegende dat blijkens brief van 1 Augustus 1930 een tusschen partijen afgesloten overeenkomst wordt bevestigd, waardoor, bij afwijking van de vroeger tusschen partijen gelegde rechtsverhoudingen, in de toekomst de beroeper nog enkel als agent van de drukkerij der beroepenen beschouwd wordt, met beding dat hem op de door zijne bemiddeling aangebrachte drukwerken eene korting van 5 % op 10 % wordt toegekend en dat de beroepenen zich het recht voorbehouden zelf de klanten van den beroeper te doen bezoeken zoo deze door hem zouden worden verwaarloosd.

Overwegende dat de beroeper hierdoor

van alle bindende verplichtingen tot het leveren van eenig werk werd ontslagen evenals van de verplichting over zijnen tijd en zijn werk aan de beroepenen rekschap te geven, en zich naar dezer bevelen en onderrichtingen te gedragen. Dat hij vrijelijk naar eigen goeddunken over zijnen tijd en zijn werk mocht beschikken, en hetzelfde naar eigen believen inrichten en regelen;

Dat door het geding van een bij voorbaat overeengekomen korting op de door den beroeper aan te brengen drukwerken, zuiver zakelijke betrekkingen tusschen partijen worden geregeld en dat alle verband van ondergeschiktheid van den beroeper tegenover de beroepenen volledig ontbreekt in deze verhoudingen;

Dat juist deze verhouding van ondergeschiktheid tusschen partijen het dienstcontract kenmerkt en dat diensvolgens de gedingvoerende partijen niet kunnen beschouwd worden als staande wederkerig onder de banden van een dienstcontract.

Aangezien diensvolgens de betwisting over de voorgebrachte vordering buiten de bevoegdheid valt van de Werkrechtshouders zooals dit wordt omschreven door de wet van 1926 voornoemd, meer bepaaldelijk door artikel 43 van gezegde wet;

Om deze redenen:

De Werkrechtshouders van Beroep, Kamer voor Bedienden, verklaart het beroep regelmatig in den vorm en ontvankelijk en daarover recht doende bekrachtigd het eerste vonnis en veroordeelt den beroeper tot de kosten.

VREDEGERECHT ANTWERPEN

4e CANTON — 6 JANUARI 1932

Vrederechter: M. V. De Keyser
Pleiters: Mter Delwaide t/ Mter Sulzberger

BEVOEGDHEID — SOM DEELMAKENDE VAN EEN HOOGERE SCHULDVORDERING — BETWISTING VAN RECHTSTITEL — HUUR VASTGESTELD OP BASIS VAN HET ENGELSCH POND.

De Vrederechter dient zich niet onbevoegd te verklaren wegens de betwisting van rechtstitel waarvan de waarde de perken zijner bevoegdheid overschrijdt, wanneer hij van oordeel is dat de opgeworpen betwisting niet ernstig is. Om zijne bevoegdheid te bepalen dient de Vrederechter enkel de wezenlijke gedingwaarde na te gaan, zonder er rekening mede te houden dat zijne beslissing invloed zou kunnen hebben op de verdere betrekkingen tusschen partijen.

De vordering van vervallen huurgelden dient, voor het vaststellen van de bevoegdheid, niet in verband gebracht met de nog te vervallen huurgelden volgens huurceel.

De bepaling vermeld in het huurceel, dat de huishuur vastgesteld wordt op basis van het pond sterling aan 175 fr. en dat zij zal verminderd of vermeerderd worden volgens de schommelingen der waarde van dit pond sterling, heeft vanzelfsprekend eene vermindering van den effectieven huurprijs voor gevolg.

Het argument dat de verhuurder zich enkel heeft willen vrijwaren tegen eene daling van de Belgische munt en dat volgens de bedoeling der partijen de huurprijs niet zou mogen veranderd worden omdat de Belgische munt op de wereldmarkt geene vermindering ondergaan heeft, kan niet aangenomen worden.

Van Vree t/ L'Acide Carbonique Pur.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder R. Jacobs te Antwerpen in dato 11 December 1931, geboekt;

Geheard partijen in hunne verklaringen en besluiten;

Gezien de stukken van het geding;

Aangezien de vraag strekt om van verweerster betaling te bekomen eener som van fr. 1.140,— voor slot van huurgeld over de maanden December 1931, Januari en Februari 1932;

A) Aangezien verweerster tegen de ingestelde vraag vooreerst opwerpt, dat onze rechtsmacht geene bevoegdheid bezit om het voorgebrachte geding te weerhouden, omdat de waarde daarvan de perken overschrijdt welke aan onze rechtsmacht gesteld zijn;

Aangezien verweerster tot staving harer zienswijze, eene dubbele beweegreden aanvoert en wel namelijk de volgende: ten eerste dat de gevraagde som deel uitmaakt eener veel hogere schuldvordering waarvan beweerd wordt dat ze niet verschuldigd is, en welke bijgevolg in haar bedrag betwist wordt (art. 24 der wet van 25 Maart 1876), ten tweede, dat er betwisting bestaat over den rechtstitel op grond van denwelken de betaling van fr. 1.140,— geëischt wordt. (Art. 7 der zelfde wet);

1° Aangezien, wat betreft deze tweede ingeroepen beweegreden, aanlegger opmerken doet, dat de rechter niet gehouden is,

zich desgevallend onbevoegd te verklaren, als het hem voorkomt dat de opgeworpen betwisting over den rechtstitel niet ernstig is, hetgeen zij, volgens zijne meening, in deze inderdaad niet is;

Aangezien echter het verder onderzoek naar de al of niet ernstigheid van de betwisting over den rechtstitel, volkomen nutteloos is, zolang het niet met zekerheid uitgemaakt is, dat de wezenlijke waarde van den ingestelden eisch, de grens van onze gewone en algemeene bevoegdheid, 't zij fr. 2.500 (art. 2 zelfde wet) overschrijdt;

Aangezien immers de regel neergeschreven in art. 7 der wet, mag en moet in toepassing gesteld worden, alleen tegenover die rechtseisen, waarvan het bewezen is dat hunne wezenlijke dingwaarde grooter is dan het bedrag dat onze gewone rechtsmacht afmeet;

Aangezien de tekst zelf van het ingeroepen art. 7 dit heel duidelijk en zonder de minst mogelijke tegenspraak uitwijst vermits het enkel doelt, en daarnaar ook woordelijk verwijst, op de gevallen die bij uitzondering aan den algemeenen regel van art. 2, aan de bevoegdheid van den Vrederechter zijn toevertrouwd. (Zie Bormans, d. I. 387, 390 en 391; Beltjens, d. I. art. 7 n° 1, 2 en vlg.);

Aangezien het arrest van verbreking d.d. 3 Januari 1895, dat verweerster aanvoert om eene tegenovergestelde meening te steunen, hoegenaamd geen tegenspraak doet aan onze zienswijze; dat in dit arrest niet eens eene vraag over bevoegdheid behandeld wordt, maar alleen onderzocht of zeker voorgebracht vonnis vatbaar was of niet voor beroep.

Aangezien het nu inderdaad wel niet onmogelijk is, dat deze onze beslissing invloed hebben zal op de verdere betrekkingen der partijen, indien wij veronderstellen dat zij de uitvoering van hunne huurovereenkomst voortzetten zullen, doch dat geen enkel wettelijk aan zulke gebeurlijkheid als noodzakelijk gevolg verbindt, eene verklaring van onbevoegdheid van wege den Vrederechter, als het geding besloten blijft binnen de voorschriften vervat in artikel 2 der wet van 1876;

2° Aangezien wat nu betreft de andere opwerping van onbevoegdheid waarmede door verweerster verwezen wordt naar artikel 24 der wet van 25 Maart 1876, aanlegger betoogt dat zij allen feitelijken en rechterlijken grond mist, omdat de voorgekomen betwisting enkel maar bestaat en bestaan kan betreffende de gevraagde som van fr. 1.140,;

Aangezien verweerster integendeel het doen voorkomen wil, dat ten aanzien van de rechtsbevoegdheid, dit bedrag van fr. 1.140,— noodzakelijk in verband dient gesteld en verbonden met de geheele hoeveelheid huurgelden welke nog vervallen zullen tot in 1936, of althans met de som van fr. 4.560,— welke door haar op einde December l.l. voor huurgeld betaald is geworden;

Aangezien het noodig is om de al of niet gegrondheid dier wederzijdsche beweringen te kunnen erkennen, den oorsprong en den aard der betwisting op te zoeken, alsmede de feitelijke omstandigheden waarin zij zich voordoet, om zodoende wellicht de wezenlijke dingwaarde ervan te kunnen vastleggen;

Aangezien volgens ingeboekt huurceel van 8 Juni 1927, (enregistré à Anvers III B. le 24 juin 1927, vol. 11, folio 53, case 333, un rôle et un renvoi, reçu fr. 528,75 le receveur signé: Cerckel) aanlegger aan verweerster in huur gaf voor eenen duurtijd van negen achtereenvolgende jaren, ingaande op 1 September 1927, een magazijn gelegen ter stede in de Kloosterstraat;

Aangezien partijen den verschuldigten driemaandelijkschen huurprijs vastgesteld hebben op fr. 5.700,— maar onder het volgende beding: (art. 4 van de huurceel, « le loyer est fixé sur la base de » l'équivalence entre une livre sterling » anglaise et 35 Belgas ou 175 francs belges; si cette équivalence venait à disparaître et qu'à la veille d'une échéance » de loyer un écart d'au moins 10 % s'établisse » blit en plus ou en moins dans le cours » de la livre sterling et belgas ou francs » belges sur la base ci-dessus indiquée, le » loyer sera majoré ou minoré par tranche de 10 % »;

Aangezien verweerster bevonden hebbende dat die evenwaardigheid tusschen het pond sterling en 175 Belgische francs op één December l.l. verbroken was, gemeend heeft de huursom te mogen verminderen in verhouding met het ontstane verschil tusschen de twee muntwaarden en derhalve aan aanlegger slechts betaalde fr. 4.560,—, aan welke deze laatste ontvond onder voorbehoud van zijn recht op het saldo van fr. 1.140,—;

Aangezien in deze vaststellingen het bewijs ligt dat de hierboven aangehaalde beweringen van verweerster in beide opzichten verkeerd zijn;

Aangezien er inderdaad op dit oogenblik geen de minste zekerheid voorhanden is, dat, buiten hetgeen nu gevraagd wordt, er nog ooit andere sommen voor huurgeld zullen verschuldigd zijn en het derhalve niet mogelijk is de geëischte som van fr. 1.140,— te beschouwen als deelsluitmakend van een hogere huurschuld, die mogelijkerwijze wel kan ontstaan, maar die in ieder geval thans niet bestaat;

Aangezien nu wel is waar de gevraagde som van fr. 1.140,— zeker deel uitmaakt dergene van fr. 5.700,— vermits zij als slot daarvan opgeëischt wordt, maar dat het ook even zeker is, dat die geheele schuldvordering van fr. 5.700,— slechts ten beloope van fr. 1.140,— betwist is, vermits verweerster uit eigen beweging een bedrag van fr. 4.560, verschuldigd erkend heeft en vrijelijk betaald; dat bijgevolg de beslissing over de gevraagde fr. 1.140,— nooit kracht van rechterlijk gewijsde kan verwerven betreffende dit betaalde bedrag van fr. 4.560,— (Beltjens d. I. art. 24, n° 1 en andere);

Aangezien er uit die beschouwingen volgt dat de wezenlijke waarde van het ingelegde geding, geene andere is als wel diegene van de gevraagde fr. 1.140,—;

Aangezien deze vraag dan ook ligt binnen de grenzen van onze gewone en algemeene rechtsmacht en de betwisting over den rechtstitel derhalve zonder invloed is op onze bevoegdheid zooals hooger gezegd is geworden;

3° Aangezien verweerster daarenboven tracht onze bevoegdheid in deze te verwerpen, met zelf de waarde van het geding te schatten op fr. 10.000,—;

Aangezien echter de schatting van wege verweerster wel in aanmerking zou kunnen komen om uit te wijzen of wij in deze mogen uitspraak doen in eerste of in laatste gebied, maar dat zij niet het minste belang heeft ten aanzien onzer bevoegdheid ratione materiae, omdat deze eene zaak is van openbare orde, die de rechter zelf dient te onderzoeken en uit te maken, zelfs tegen de zienswijze en de meeningen in van de dingende partijen;

B) Over de gegrondheid van den eisch;

Aangezien aanlegger niet betwist dat de som welke verweerster hem op één December l.l. betaald heeft, wel wezenlijk diegene is waarvan het bedrag zou bepaald zijn door de toenmalige waarde van het pond sterling, indien wij aannemen moesten dat partijen met het hooger aangehaalde beding, bedoeld hebben bijv. den huurprijs in Engelsche munt te berekenen, maar te betalen met eene evenredige hoeveelheid Belgische francs;

Aangezien aanlegger evenwel beweert dat zulke berekening, heelemaal niet lag in de bedoeling der partijen, en zeker niet in de zijne, toen zij het huurcontract van 8 Juni 1927 afsloten; — dat verweerster harerzijds betoogt dat zulks wel het geval was, en dat trouwens die opvatting van het betwiste beding de eenige redelijke is;

Aangezien volgens de beweringen van aanlegger, het verwijzen naar het pond sterling, geen ander doel had, dan in elk geval en telkens de betaling eener som van 5.700 Belgische francs te verzekeren;

Aangezien het echter wel betwifelbaar voorkomt dat dit het doel was dat aanlegger beoogde; de bewoordingen daarin het waarde-beding is opgesteld, laten daarvan niets blijken, en ze is er ook heelemaal niet in te vinden; integendeel is er wel in te lezen dat het huurgeld van fr. 5.700,— gebeurlijk zal gewijzigd, vermeerderd of verminderd worden;

Aangezien aanlegger dan ook, om zijne vordering te kunnen staven, tot deze moeilijke uitlegging zijne toevlucht nemen moet: het pond sterling is wel in waarde verminderd, maar desniettegenstaande heeft de Belgische frank op de wereldmarkt zijne volle goudwaarde onveranderd behouden: dus zijn de fr. 5.700 verschuldigd;

Aangezien deze beschouwing in deze niet het minste belang heeft, want partijen hebben nu eenmaal hunne betalingen toch niet berekend naar de goudwaarde, maar wel integendeel afgemeten tegen eene bepaalde waardeverhouding (équivalence) tusschen de Engelsche en de Belgische munt;

Aangezien deze verhouding op één December l.l. ten voordeele van verweerster gewijzigd was, naar den door hen aangenomen maatstaf; — dat het dan ook van zelfsprekend is dat aanlegger zich bij het gebeurde moet neerleggen, al kwame hij daarmee ook bedrogen uit;

Aangezien aanlegger overigens zich zelf best zal overtuigen dat het waardebeding uit de huurakte, geene andere be- tekenen hebben kan, dan diegene welke er hier aan gehecht wordt, als hij zich maar eens bevragen wil of hij zich ook zoo gemakkelijk akkoord verklaren zou, om altijd maar fr. 5.700,— te ontvangen als bij geval het pond sterling eens 200,— Belgische franks zou kwotteren;

Aangezien, zoo dan aanlegger in recht- zinnigen gemoede, dacht op die vraag be- vestigend te moeten antwoorden dan zou het daarmee wel duidelijk bewezen zijn, dat in zijn stelsel, het verwijzen naar de verhouding met het Engelsch geld, volko- men doel- en waardeloos was en volstrekt zonder eenigen redelijken zin; — hetgeen hij toch zeker niet gewild heeft, evenmin als zijne tegenpartij.

Om deze redenen:

Wij, Victor De Keyser, Vrederechter van het vierde kanton der stad Antwer- pen, verleenen akte aan verweerster dat zij het geding schat op tien duizend fran- ken; verklaren ons bevoegd om den eisch te weerhouden en er vonnis over te ge- ven; recht doende ten gronde verklaren de vraag van aanlegger ongegrond, en wijzen ze om die reden af; stellen de on- kosten van het geding ten laste van aan- legger, onkosten berekend op de som van acht en vijftig franken niet inbegrepen het tegenwoordig vonnis.

Nederlandsche Rechtspraak

ARROND. — RECHTBANK
TE ROTTERDAM

VIERDE KAMER — 30 APRIL 1931

Voorzitter: M. L. R. Telting

Rechters: M.Mrs D. M. Paré en Dr. G. L. van
Oosten Slingeland

ZEERECHT — COGNOSSEMENT — AAN-
SPRAKELIJKHEID VAN DEN REEDER —
STORMWEER.

Indien het cognossement bevat de clause: « Ex- cept when caused by negligence on the part of the vessel, neither the vessel, the owner nor agent shall be liable for loss or damage result- ing from... smell », moet de verlader bewijzen, dat de schade te wijten is aan nalatigheid van het schip of aan een oorzaak, waarvoor de ree- der zijn aansprakelijkheid niet mocht uitsluit- ten.

Al moge stormweer in het najaar veelvuldig voor- komen, niettemin blijft beschadiging van eenig deel van het schip (i. c. losraken van klinkna- gels in een schot) ten gevolge van storm, een « peril of the sea ».

Het rechtspersoonlijkheid hebbend Zedelijk Li- chaam « Vereeniging van Rijstpelers in Ne- derland », te Rotterdam, eischeres, adv. en proc. Mr W. A. van Traa

tegen

Het naar de Amerikaansche wet rechtspersoon- lijkheid hebbend Zedelijk Lichaam United Sta- tes Shipping Board, te New-York, gedaagde, proc. Mr K. A. Rombach, adv. Mr G. J. Lyck- lama à Nyeholt.

De Rechtbank enz...

In rechte:

Overwegende, dat ten processe is ko- men vast te stellen, dat een partij rijst, welke in gezonden toestand was geladen beneden in ruim 5 van het aan gedaagde toebehoorende en daar haar gereede stoomschip « Youngstown », bij uitleve- ring te Rotterdam aan eischeres bescha- digd was, doordien een deel van die partij rijst een sterke olielucht had aangenomen;

dat de schade aan die rijst bij binden- de expertise is vastgesteld op f. 1511.47;

dat gemeld schip, hetwelk met olie be- stookt werd, uit den aard der zaak meer- dere berguimten had tot bewaring van de vereischte stookolie en de rijst geladen is in een ruim, grenzende aan een tot be- waring van stookolie gebezigde ruimte;

O. dat het cognossement bevat de clau- sule: « Except when caused by negligence on the part of the vessel, neither the ves- sel, the owner nor agent shall be liable for loss or damage resulting from... smell »;

dat hieruit volgt, dat gedaagde voor de geconstateerde schade niet aansprakelijk zal zijn, tenzij eischeres aantoonde dat de- ze te wijten is aan nalatigheid aan zijde van het schip ofwel aan eenige andere oorzaak, waarvoor het den reeder naar luid van de ten deze toepasselijke Harter Act niet vrijstond, aansprakelijkheid uit te sluiten;

O. dat eischeres daartoe vooreerst heeft aangevoerd, dat reeds het feit dat de lucht van de stookolie, die in de ruimen niet thuishoort, zich aan de lading heeft kun-

nen mededeelen, zou impliceeren nalatig- heid bij het schip;

dat deze stelling echter niet juist is, omdat er talloze mogelijkheden bestaan, waarop de lucht of dampen van de olie lading heeft kunnen aantasten, zonder dat er van verzuim aan zijde van het schip sprake is;

O. dat eischeres meer in het bijzonder heeft aangevoerd, dat de schade zou zijn te wijten aan de omstandigheid dat de rijst is gestuwd op een plaats, waar de dampen uit de olietank of van het in het hol van het schip onder de buikdenning aanwezige lekolie, hetzij door gebrek aan zorg voor afvoer van die dampen, hetzij door gebrek in de inrichting tot afvoer of afsluiting van die dampen, tot de lading konden doordringen;

dat, waar gedaagde een en ander ten stelligste heeft tegengesproken, eischeres hieromtrent bewijs zal hebben bij te bren- gen;

dat toch dit bewijs ter zake dienende is, omdat daaruit wellicht zou kunnen blij- ken, dat de oorzaak van de schade te zoe- ken is, hetzij in niet behoorlijke stuwage, hetzij in ongeschiktheid van het vaartuig voor het bedongen vervoer;

dat gedaagde intusschen hiertegenover zal mogen bewijzen dat harerzijds « due diligence » is aangewend;

O. dat gedaagde met een beroep op haar scheepsverklaring en op een rapport van haar expert Landman, als oorzaak van de schade heeft aangewezen het door het zwaar werken van het schip ten gevolge van stormweer ontstaan van enkele lek- ken in het schot tusschen benedenruim 5 en de achterpiek en het door die lekken doordringen van eenige stookolie van uit die achterpiek in dat ruim;

dat, waar eischeres niet beweert, dat die lekken reeds voor den aanvang van de reis bestonden of wel hadden moeten wor- den ontdekt en evenmin eenige bijzonde- re oorzaak voor het ontstaan van die lek- ken aanwijst, in de eerste plaats gedacht moet worden of aan eenig « latent defect » of aan een « peril of the sea », voor welke beide gevallen eveneens bij cognossement de aansprakelijkheid is uitgesloten;

O. dat eischeres intusschen betoogd heeft dat, indien inderdaad de schade aan de rijst op gemelde wijze zou zijn ont- staan, zulks gedaagde niet zou disculpee- ren, vermits in het najaar stormweer en mitsdien zwaar werken van het schip ver- wacht moet worden en het door dat wer- ken losraken van enkele klinknagels in een schot volstrekt niets ongewoons is, zoo- dat gedaagde, met een en ander rekening houdend, niet bederfelijke waren had mo- gen stuwen in zoodanig deel van een ruim, waar aldus olie of oliedampen zouden kun- nen binnendringen;

dat echter dit betoog faalt, omdat, ook al moge stormweer in het najaar veelvul- dig voorkomen, beschadiging van eenig deel van het schip tengevolge van storm, niettemin blijft een peril of the sea, doch bovendien zeker niet te voorzien was, dat daardoor juist in het schot tusschen bene- denruim 5 en de achterpiek lekken zouden ontstaan;

dat overigens geen enkele aannemelijke grond is aangevoerd waarom benedenruim 5 niet geschikt zou moeten worden geacht om een lading rijst te stuwen;

dat mitsdien de door gedaagde beweerd- de schade-oorzaak, indien juist, bevrij- dend zou zijn;

Recht doende enz...

Fiscale Kroniek

DE NIET VERSCHULDIGDE
BETALING EN HET FISCAAL RECHT

Alle belastingen zoowel deze door den Staat geheven als door de Provincie of door de gemeente worden aan bijzondere regels onderworpen die de termijnen vast- stellen voor de invordering evenals voor de bezwaren en verhalen. Deze termijnen worden meestal zeer kort gesteld zoodat een belasting ten onrechte geheven slechts gedurende eenige maanden of tijdens een paar jaar kunnen teruggevorderd worden.

In het burgerlijk recht anderzijds kan het niet verschuldigde dat betaald werd gedurende dertig jaar teruggevorderd worden. De fiscus heeft nu algemeen de stelling opgezet dat de principen van het Burgerlijk Recht voor wat de terugvor- dering van het niet verschuldigde betreft, evenals voor de schuldvergelijking niet toepasselijk zijn op het fiscaal recht. Het recht op de belasting wordt niet door het Burgerlijk Recht maar door het publiek

recht beheerd. In het Recueil Général de l'Enregistrement van November laatst wordt in een studie van den Heer Genin deze stelling als onaantastbaar voorge- steld. Deze onaantastbaarheid wordt ge- steund op een arrest van het Verbrekings- hof van 25 November 1886, en op een ar- rest van het Beroepshof van Brussel van 27 December 1907. (Zie R.G. N° 17029).

Nu loont het wel de moeite tegenover dit onwankelbaar zekerheidsbewustzijn, op eenige zeer interessante verschijnse- len, te wijzen die tegen de stelling van het fiscaal beheer en van zekere arresten indruischen.

De zeer schrandere bestuurder van het Journal Pratique de Droit fiscal et Finan- cier, Mter Carlo de Mey, heeft een oud arrest van het Verbrekingshof (18 April 1883, Pas. 1883, 1.164) opgedolven (1) dat allereerst een zeer interessant principie huldigt: « Attendu qu'en l'absence d'une exception formulée expressément dans la loi, il est conforme à l'équité et au droit d'admettre que les erreurs résultant d'une fausse explication ou interprétation du ta- rif douanier puissent être réparées selon les principes du droit commun ». Theore- tisch is dus wel het burgerlijk recht en bijzonder artikel 1376 toepasselijk op het belastinggebied. Wel kan de wet dit recht inkorten maar dan moet dat uitdrukkelijk geschieden. Het principie is dus wel het tegendeel van wat door den heer Genin wordt verdedigd.

Er kan wel toegegeven worden dat de principieele verklaring van 1883 door het Verbrekingshof in 1886 werd tegenge- sproken maar dit werd weer goed ge- maakt bij het arrest van 10 Juli 1924 (Belgique Judiciaire. 1926 Col. 329). Het ging ditmaal over een gemeentelijke taks in zeer bijzondere voorwaarden geheven: een taks op de spelen wordt gestemd, maar blijkt achteraf niet te zijn goedge- keurd geweest. Intusschen had de ge- meente met het koersplein een akkoord gesloten dat het mits betaling eener for- faitaire som van 25.000 frank vrij zou zijn van alle belasting. Deze som moest als niet verschuldigd worden terugbetaald.

Een nieuwe toepassing van het principie vinden wij in een vonnis der rechtbank van Hoei (7 October 1931 Belg. Jud. 1932 Kol. 27). De Staat vordert belastingen op de verhuring van jachtrecht en achteraf blijkt deze belastbaarheid niet gegrond. De rechtbank staat de terugbetaling toe: « Attendu que s'il est vrai que les articles 1376 et 1377 du code civil ne régissent que les relations privées, leur application doit être regue lorsque précisément ainsi qu'en l'espèce, le rapport de droit public qui se- rait né entre le fisc et un redevable, s'il y avait eu à la base du paiement un im- pôt établi n'a pu, faute d'impôt, être ef- fectivement engendré ».

Dit vonnis huldigt nu wel de theoreti- sche stelling maar begrenst ze bij het gebied waar werkelijk een belasting ge- vestigd werd. Wat dus als belasting ge- vorderd wordt is aldus nog niet vrijge- steld van terugvordering naar het gemeen- ne recht. Het moet op een wettelijke grond berusten. Vruchtbare begrenzing der theorie die zeer wijde horizonten opent.

Het besluit kan dus luiden:

1° de wet die een belasting vestigt kan de invordering en de verhalen daartegen regelen en beperken. Is de terugvordering niet verboden dan kan zij gevraagd wor- den waar zonder schuld betaald werd. (Arrest 18 April 1883);

2° het is niet voldoende dat een beta- ling gevorderd worde ten titel van belas- ting opdat de speciale regels die de terug- vordering regelen van toepassing zullen zijn. Er moet een belastingswet zijn die en het principie en de quotiteit vest- igt. (2)

Deze twee vaststellingen schijnen dus wel het principie om te keeren. Principieel is dus wel terugvordering van het niet verschuldigde volgens de regels van het burgerlijk recht toegelaten. Daar waar de belastingswetten bezwaar en verhaal re- gelen, sluit die regeling de toepassing van het algemeen recht absoluut uit. Geen hoofdbeginsel van het publiekrecht is al- dus de stelregel wel een bijna algemeene regel van het positieef fiscaal recht.

Notaris P. THUYSBAERT.

(1) l'Action en révision. Journal Pratique de droit fiscal 1931, bl. 102. Het beheer der douanen beweerde dat het feit der betaling der douane- rechten alle terugvordering uitsloot omdat geen wet dit voorzag. Het beheer had zelf de dwaling der circulaire bekend die bij de heffing der douanerechten was toegepast. Hier werd dus de vraag zeer principieel gesteld.

(2) De rechtbank van Hoei had het juist over eene afwezigheid van quotiteit: « Attendu qu'il est reconnu qu'en l'occurrence, l'impôt dont le paiement devait éteindre la dette n'existe pas, la non fixation de sa quotité équivalant à son inexistence ».

De groote vraagstukken van het Burgerlijk Recht

VERSLAG VAN DEN HEER SINZOT
uitgebracht namens de Commissie voor de
begroting van het Ministerie van Justitie

In ons vorig nummer hebben wij een gedeelte gepubliceerd van het belangrijk verslag van den Heer Volksvertegenwoordiger Sinzot, in zooverre dit betrekking had op het strafrecht en de straf- vordering. Hieronder geven wij thans het niet minder belangrijk gedeelte dat handelt over het burgerlijk recht en waarin op kernachtige wijze de groote vraagstukken welke tegenwoordig het burgerlijk recht beheerschen worden onderzocht.

V. — BURGERLIJK RECHT

De talrijke en ingewikkelde problema's die de na-oorlog deed oprijzen, heeft den wetgever ver- plicht broksgewijze te werk te gaan; men heeft het noodigste eerst gedaan, een barst stoppend alhier, wat lucht gevend aldaar, bijgebouwen oprichtend, zonder echter aan het hoofdgebouw te raken.

Men zal ten slotte gewaar worden dat het ge- vaarlijk is alzoos met stukken en brokken wetten te maken. Die noodwetten, volgens de uitdruk- king van Montesquieu: « ontstaan in de stroo- ming der hartstochten en vooroordeelen van den wetgever. Soms dringen zij er doorheen en ne- men zij er de kleur van aan; soms blijven zij er in en worden er één mede ».

En als zij de bijzonderheden komen wijzigen van een werk dat even logisch is in zijn dwa- lingen als in zijn deugdelijkheid, zoals het Bur- gerlijk Wetboek er een is, dreigen zij het te vernietigen en omver te werpen.

Zou het geen tijd worden om de herziening van het Burgerlijk Wetboek die sedert lang be- gonnen werd, te hervatten?

Hoeveel nieuwe begrippen kwamen door het gebruik tot uiting; hoeveel nieuwe opvattingen die voorheen met afkeer verworpen werden gel- den thans als klinkende munt.

Het begrip « drager van rechten » dat het juri- disch gebouw ten grondslag ligt, heeft zich ver- ruimd tot de rechtspersoonlijkheid van de ve- eenigingen zonder winstgevend doel en van de burgerlijke vennootschappen.

De geestelijke rechten maken, naast het Wet- boek, een gansche categorie uit, die de Deutsche rechtsgeleerden gerangschikt hebben onder den naam van « Immaterialgüterrecht » (1).

Bleek het wettelijk statuut van de gehuwde vrouw niet zoo onrechtvaardig als verouderd?

De regelen van het Burgerlijk Wetboek betref- fende de afwezigheid, passen niet meer bij onzen tijd van telegrafie, telefonie en radiofonie en van de internationalisatie van de politie.

De theorie en de regelen van het bewijs moe- ten herzien worden om zich bij onzen tijd aan te passen.

En hoeveel andere problema's nog rezen voor de civilisten op!

* * *

Maar wij zouden de aandacht van de Kamer willen vestigen op de noodzakelijkheid om het statuut van de burgerlijke verantwoordelijkheid grondig om te werken.

Dat juridisch begrip is nog in zijn groeipe- riode.

Van subjectief zooals het was, vertoont het een strekking om objectief te worden.

Het blijkt niettemin waar, dat het onzeker is; en de onzekerheid is de grootste vijand van het recht.

Wij denken dus dat wij onzen tijd niet verlie- zen als wij deze enkele regelen neerschrijven.

Tot nog toe werd het individualistisch recht beheerscht door twee beginselen: Geen verant- woordelijkheid zonder schuld; hij die gebruik maakt van zijn recht, benadeelt niemand.

Die regelen waren misschien uitstekend voor een samenleving van voetgangers, vrij van alle juridische verwickelingen. Thans vloeken zij bij onze beschaving.

Men heeft dus getracht, naar gelang van de behoeften, schrandere verbeteringen te vinden, in den tekst zelf van het Wetboek nieuwe re- gelen te ontdekken. De heer Planiol schreef dat « elke schepping van een buitensporig en nieuw risico, dat de gewone levensvoorwaarden komt veranderen, op zich-zelf schuld is » (2).

Het is hetgeen wij zullen noemen de theorie van de uitbreiding der schuld. De heer Emma- nuel Levy gaf er een zoo subtiel als onbepaald criterium van: « Als een wettig vertrouwen ver- schalkt wordt, is er schuld » (3).

In België, bouwde Saintelette, die evenals vele menschlievende personen bezorgd was om den ellendigen toestand van de arbeiders die het slachtoffer werden van werkongevallen, zijn theorie op den « waarborg », waarbij aan de arbeidsvereenkomst, een stilzwijgende overeen- komst tot verzekering tegen het beroepsrisico werd toegevoegd.

Toen eindelijk Saleilles verscheen. Zijn werk op de arbeidsongevallen en de burgerlijke ver- antwoordelijkheid dat in 1897 van de pers kwam, wierp al de heerschende gedachten onderste bo- ven. Het strekte het beginsel van de objectieve verantwoordelijkheid of van de verantwoordelijk- heid zonder schuld op alle schade uit.

Hij herinnerde aan de verwarring waarop wij in de geschiedenis van de « schuld » wezen. « Het Romeinsch beginsel van de burgerlijke verant- woordelijkheid gegrond op de schuld, het is te zeggen op een gewild feit, berust op een ver- warring waaraan ten slotte een einde moet ge- maakt worden. Het is steeds het oude begrip van veroordeeling en van private straf dat blijft voortleven. Men kan slechts dan iemand verant- woordelijk verklaren en dienvolgens veroordee- len, indien hij schuldig is. Niets is billijker in de Romeinsche theorie die feitelijk uitloep op ware private straffen; en de schadevergoeding, zoo het karakter er van naderhand van lieverlede verzacht werd, had in den grond geen anderen oorsprong. Het is deze aanvankelijke opvatting die blijft overheerschen. »

Aan die dwaling moet een einde gemaakt wor- den en het recht dient bij de tegenwoordige ge- dachten aangepast. Men zal verantwoordelijk zijn voor de aan derden veroorzaakte schade, of er al dan niet schuld weze, in den zin van het

Romeinsch recht. De werkdadigheid alleen van hem die handelt volstaat om hem te verplichten, want «alle werkdadigheid die in aanraking komt met de buitenwereld is een werkdadigheid die een risico schept en die dit aandeel aanvaardt van het onbekende dat de ingewikkelde aard van het leven medebrengt».

De rechtvaardigheid eischt overigens deze toekenning van een risico.

Hij die handelt, doet het met het oog op een voordeel, dat zeker is of twijfelachtig. De verantwoordelijkheid voor alle schade die hij heeft veroorzaakt zal op het voordeel volgen. Ubi emolumentum, ibi onus.

«De Rechtvaardigheid, zoo schreef Saleilles in 1911, eischt dat hij allen den last van het risico draagt, die ten zijnen voordeele het initiatief genomen heeft, datgene ten minste dat er de stoffelijke oorzaak van is, zoodra het initiatief een feit uitmaakt dat op zich-zelf en in zichzelf de mogelijkheid draagt van de gevaren, tegen welke derden zich onvoldoende konden verdedigen».

Alzoo werd het begrip «schuld» vervangen door dat van het initiatief, of beter gezegd, van de oorzakelijkheid.

De heer Josseland verdedigde krachtadig de toepassing van die leerstellingen op het geval van verantwoordelijkheid wegens levenloze wezens. Met welbehagen stipte hij de evolutie van de Fransche rechtspraak aan naar die opvatting van het risico, dat kleefde aan het voordeel verkregen door de zaak die het ongeval veroorzaakt.

Het Fransche Hof van Verbreking, zonder ten slotte de thesis van Josseland en Saleilles aan te nemen, heeft werkelijk een nieuwe theorie van de verantwoordelijkheid tot stand gebracht door het omkeeren van het bewijs.

Na de vermoedelijke schuld aangenomen te hebben, die de bewaarder van de zaak kon omkeeren door het tegenbewijs (zie Cass. Fr. 30 Juni 1904 D. P. 1907. I. 177 met nota van den heer Josseland. Cass. Fr. 25 Maart 1908 D. P. 1910; I. 73 en nota van Planiol), zoo heeft het weldra vanwege den bewaarder van de zaak het bewijs van een toeval of van de overmacht geëischt (Cass. 19 Juni 1914, D. P. 1914. I. 303).

Dan werd die verantwoordelijkheid, die slechts bestond uit hoofde van de bewaaring van levenloze wezens, uitgebreid tot al de gevaarlijke zaken.

En het arrest van 21 Februari 1927 besloot dat artikel 1384, § 1 van toepassing was op al de zaken voor dewelke de noodzakelijkheid van een bewaaring geldt, wegens het gevaar waaraan zij anderen kunnen blootstellen (4).

In een ophefmakende openingsrede, hekelde de heer Paul Leclercq, procureur generaal bij het Hof van Verbreking dat arrest, waaraan hij verweet dat het slechts door een technischen omweg tot het begrip «risico» kwam.

En hij beweerde in artikel 1382 zelf het beginsel van de oorzakelijkheid te vinden.

«Bij de viering van het honderdjarig bestaan van het Burgerlijk Wetboek, zei de heer Ballot-Beaupré, Eerste Voorzitter van het Hof van Verbreking van Frankrijk: «Wanneer de tekst enige dubbelzinnigheid vertoont, wanneer twijfel ontstaat omtrent zijn betekenis en zijn draagwijdte, wanneer hij, met een anderen vergeleken, in een zekere maat kan worden tegengesproken of beperkt, of wel integendeel uitgebreid, dan ben ik van meening dat de rechter de ruimste macht heeft om hem uit te leggen; hij moet zijn tijd niet verliezen met halstarrig op te sporen welke, honderd jaar geleden, de opvatting van de stellers van het Wetboek was toen zij dit of dat artikel neerschreven; hij moet zich afvragen welke die opvatting zou zijn, indien hetzelfde artikel heden door hen werd opgesteld.»

«Welke ware de opvatting van de stellers van het Burgerlijk Wetboek geweest, zoo er in hun tijd automobielen hadden bestaan?»

«Zij is zeer gemakkelijk te vinden. Inderdaad, zoo de mensch te dien tijde geen auto gebruikte om zijn bewegelijkheid te versnellen, zoo wendde hij daartoe andere middelen aan.

«Of wel nam hij plaats op een paard of wel spande hij het paard in een rijtuig, en hij voerde het.

«Wat hebben de stellers van het Burgerlijk Wetboek gezegd omtrent het geval waarin een paard door een ruiter bereden of door een koetsier gevoerd, een voetganger overrijdt?»

«Bij artikel 1385 van het Burgerlijk Wetboek hebben zij gezegd dat de ruiter en de koetsier in beginsel verantwoordelijk zijn. Het is de reden om dewelke de ruiter of de koetsier, door de correctionele rechtbank vrijgesproken ter zake van verwonding door onvoorzichtigheid, nochtans — volgens gewezen vonnissen — door den burgerlijken rechter kunnen veroordeeld worden tot schadevergoeding.

«Aangezien de stellers van het Burgerlijk Wetboek dat gezegd hebben van den mensch die gebruik maakt van een levend tuig, het paard, hadden zij het met meer reden nog gezegd van den mensch die gebruik maakt van een levenloos wezen, de automobiel. Het is de toepassing van den regel: dooden of verwonden is een ongeoorloofde daad. En zij hadden het verkondigd met des te meer kracht, daar zij bij artikel 1385 besloten dat hij die een paard gebruikt verantwoordelijk is voor de schade door dit laatste veroorzaakt niet alleen terwijl het in zijn dienst is, maar zelfs als het ontsnapt is.»

Het Hof van Verbreking, in zijn arrest van 14 November 1927 (5) gewezen op advies van den heer Paul Leclercq, procureur generaal, is niet nauwkeurig genoeg in de opgave van de juridische beginselen.

In de redevoering die hij bij de openingszitting van het Hof van Beroep te Luik uitsprak, hekelde de heer Meyers, procureur generaal, op hoffelijke maar niettemin heftige wijze de denkwijze van den heer Procureur generaal Leclercq.

Nochtans, na een zeer volledige uiteenzetting van de Fransche rechtspraak, en na gezegd te hebben, in strijd met de thesis van den heer Leclercq, dat de Rechter zich er niet moet aan gewoone maken de wetten te bewerkten om er uit te halen wat niemand er vóór hem in heeft gezien, bekende de heer Meyers dat het begrip «schuld» niet beantwoordt aan de tegenwoordige maatschappelijke orde.

Voor hem schijnt het ongeval «al meer en meer als een maatschappelijk verschijnsel waaronder het individu alleen niet moet lijden, maar welks gevolgen moeten gedragen worden door gansch de gemeenschap».

Dat is een nieuw standpunt dat ons te ver zou leiden moesten wij het hier beginnen te bespre-

ken. Maar heeft de heer Procureur generaal Meyers ook maar even gedacht aan de ontzaglijke gevolgen van zijn theorie?

Wat er ook van zij, het begrip «verantwoordelijkheid» dat thans op maatschappelijk gebied breder gaat worden wegens het objectief karakter dat er door de theorie der oorzakelijkheid aan wordt gegeven, wordt in de individuele orde ruimer door de opsporing van opzet en doel, waardoor het rechtsmisbruik omschreven wordt.

Het individualisme van de wetsgeleerden, dat ze verplicht de schadelijke daad in den dader en niet in het slachtoffer te beschouwen, heeft ze er toe gebracht aan de rechten een volstrekte waarde toe te kennen. Ieder recht is een eenheid. De bezitter er van mag het in zijn algeheelheid uitoefenen. Hij mag de belangen van zijn even-naaste krenken.

In zijn vrijheid zal hij slechts beperkt worden door een ander recht. Buiten de beperking, heeft hij het meest uitgebreide recht, hij mag er gebruik en misbruik van maken, aan anderen schade berokkenen, zijn recht afwenden van het doel dat de wetgever gewild heeft. Niemand zou het hem kunnen beletten.

Nochtans moet de rechtspraak die het recht aan het feitelijke leven toetst, werkelijk kenschetsende misbruiken doen vaststellen, en met een de schreeuende onrechtvaardigheid van dat absolutisme op rechtsgebied.

Uit de feiten ontbolsterde zich een beginsel. Het recht is gemaakt voor het algemeen welzijn, voor het maatschappelijk leven; van dat leven mag het zich niet losmaken, het moet medewerken aan den vooruitgang er van. Gaat het tegen het «bonum commune» in, dan wijkt het van zijn taak af en maakt er misbruik van.

Gaarne vatten wij de theorie samen met een woord: Zij is «de eerbied voor het doel van het recht». Wij kiezen die formule, omdat zij de twee voornaamste criteriums kan bevatten die voorgesteld werden om het rechtsmisbruik te onderscheiden.

1° Een recht is ingesteld om juridisch een belang te beschermen dat die bescherming waardig is: Men eerbiedigt het doel van dat recht niet als men het slechts aanwendt met het inzicht anderen te schaden. Zoo beslist artikel 226 van het Duitsch Burgerlijk Wetboek: «de uitoefening van een recht is niet toegelaten wanneer zij geen ander doel hebben kan dan iemand anders schade te berokkenen». Dat is de afwijking van het algemeen doel van het recht. (6).

2° Ieder recht heeft een bijzonder doeleinde: een recht kan gelijkgesteld worden met een macht, macht om te handelen, macht om als het ware de werkdadigheid van anderen te stuiten, om ze te dwingen de onze te eerbiedigen. Welnu, die macht is slechts gegeven met het oog op een doel. Van een recht gebruik maken voor een ander doel dan dat door de wetten gesteld, is een afwijking van het doel.

En de civilisten hebben het criterium overgenomen, dat eerst aangenomen geworden was door de Fransche administratieve rechtspraak.

De schuldeischer heeft het recht een inschrijving te nemen op de goederen die het bezit van zijn schuldenaar uitmaken.

Het doeleinde van dat recht is de waarborg van de schuldvordering.

Maar een inschrijving nemen op al de goederen van een schuldenaar voor een geringe som, dat is het doeleinde van dat recht te buitengaan; dat is dus het recht er van afwenden, het misbruiken.

Er zijn voorbeelden ten overvloede. De heer Porcherot heeft er heel duidelijk de formule van uitgedrukt: «Men maakt misbruik van zijn recht, wanneer men, binnen zijn perken blijvende, een doel beoogt dat van datgene verschilt dat door den wetgever bedoeld werd.» (7)

Maar dat generisch criterium, zal ik zeggen, omvat verschillende andere soortgelijke criteriums, die eigen zijn aan die of gene theorie, bij voorbeeld: het gebrek aan beweegredenen of gronden, zelfs zonder het inzicht te schaden.

Wij kennen zeer goed al de tegenwerpingen die men tegen den eersten regel, het inzicht om te schaden, aangevoerd heeft. En wij weten hoe zijn psychologisch karakter gevreesd wordt.

Wij blijven nochtans bij onze opvatting dat een daad gepleegd met het enkel inzicht te schaden een misbruik is of, om meer juridisch te spreken, een daad gepleegd zonder recht.

Is de verantwoordelijkheid gemakkelijker te onderscheiden? En wat is het opzet in het strafrecht? Moet de rechter niet het inzicht om te schaden zoeken in de Pauliaansche vordering?

En als een pleiter veroordeeld wordt tot schadevergoeding wegens lichtvaardig en kwellend proces, is het nog het inzicht om te schaden dat de rechtbank moet opzoeken.

En ten slotte, is de afwijking van het recht de overbrenging in het burgerlijk recht van het misbruik van macht; welnu, zooals de heer Ferron het doet opmerken, dat misbruik «wordt gekenschetst door het verkeerde van het doel, van de inzichten die den bestuurder geleid hebben» (8).

En het zal ons dus toegelaten zijn twee criteriums te behouden voor het misbruik van het recht: 1° de afwijking van het algemeen doeleinde door het inzicht om te schaden; 2° de afwijking van het bijzonder doel van het recht» (9).

De oorsprong van deze theorie wijst er de regelen van aan. Artikel 1382 is slechts toepasselijk op het geval van ongeoorloofde daad. Het eischt een schuld, gewis, maar ook een onrechtvaardige daad, zegden de doctrinairs.

Indien gij een fout pleegt overeenkomstig uw recht, wordt gij door den regel van artikel 1382 niet getroffen.

Het kwam er op aan te bewijzen dat men schuld kan hebben zelfs in de uitoefening van een recht. En men heeft het gebruik van het recht onderscheiden van het misbruik van het recht.

De heer Planiol (10) meent dat er geen misbruik van het recht bestaat. Maar de uitslag is dezelfde; zoodra men misbruik maakt van het recht, is er geen recht meer. In plaats van te onderscheiden tusschen de normale uitoefening en de misbruikelijke uitoefening, onderscheidt men het bestaan en het niet bestaan van recht. Het geldt dus niet meer de afschaffing van den regel: Qui suo jure utitur neminem laedit, maar de beperkende afpaling van het jus.

De theorie van de rechtsoverschrijving schijnt meer juridisch te zijn dan de thesis van het misbruik van het recht (11), maar de tweede leidde tot de eerste.

Twee regelen staan dan ook vast: 1° In een

conflict van rechten ruimt het minder recht de plaats voor het hoogere recht; 2° Het recht bestaat slechts binnen de grenzen van zijn doeleinde.

Men moet met des te meer kracht het beginsel van de objectieve verantwoordelijkheid, gesteund op de oorzakelijkheid, verkondigen.

Is verantwoordelijk, het is te zeggen draagt ten slotte het nadeel, hij wiens werkdadigheid de schade veroorzaakt heeft. Het is te zeggen dat, even zoo veel als men in strafzaken de verantwoordelijkheid moet individualiseeren, «subjectiveeren», even zoo veel er in het burgerlijk recht aanleiding bestaat om haar, in den huidige toestand van onze zeden en van de nijverheid, te objectiveren.

De schrijvers die het meest tegen de theorie van het risico gekant zijn, onderschreven stellingen die even ver gaan. De heer Planiol beweert dat niets belet den krankzinnige geldelijk verantwoordelijk te verklaren:

«Men kan, zoo zegt hij, verplicht zijn quasi ex contractu, waarom kan men niet evenzoo verplicht zijn quasi ex delicto» (12).

Wij zullen de formule onthouden. De krankzinnige zou slechts verantwoordelijk zijn op zijn bezit. En dat volstaat om zijn verantwoordelijkheid te wettigen. Welnu, daarin juist ligt gansch de reden van bestaan van het stelsel der oorzakelijkheid.

Men moet het zeer duidelijk onderscheid maken tusschen den persoon en het bezit. Alleen het bezit is verantwoordelijk.

De theorie van de verantwoordelijkheid herleidt zich dan ook tot de oplossing van een kwestie van objectieve onrechtvaardigheid.

Een ongeval doet zich voor. Het slachtoffer heeft niet gehandeld: zijn rol was louter passief. Zijn bezit lijdt er onder, omdat het veel kosten de zorg zal behoeven of omdat het er minder bedrijvig zal kunnen op waken. Het slachtoffer ondergaat een schade welke het niet veroorzaakt heeft en welke het niet heeft verdiend. Het is in strijd met zijn recht. Het is een onrechtvaardige schade.

Maar die onrechtvaardigheid werd door haren dader niet gewild. Het is een objectieve onrechtvaardigheid, evenals het bezit van een derde te goeder trouw (13); evenals ook de toestand van hen die een overeenkomst aangingen met den schijnbaren erfgenaam. Waar wij als beginsel stellen dat er geen straf is zonder schuld, voegen wij er nochtans dit corollarium aan toe: dat er aanleiding tot vergoeding bestaat van een onrechtvaardige schade, zelfs als er geen schuld is.

Evenals wij het reeds in 1912 schreven, zoodra een daad een recht krenkt, verplicht het tot vergoeding: is verantwoordelijk hij die den toestand heeft geschapen waaruit de onrechtvaardigheid geboren is.

De theorie van de oorzakelijkheid heeft aldus een zeer logisch en zeer juist psychologisch karakter.

Hij die handelt stelt zich bloot aan een risico, het risico van zijn initiatief.

Het weet het. En als hij in het maatschappelijk leven een factor van gevaar brengt, stemt hij er in toe elke objectieve onrechtvaardigheid te vergoeden die hij zal veroorzaken. Zijn daad heeft die betekenis. In ieder geval wordt zij hem door het recht opgelegd.

De theorie van de verzekering is de praktische gevolgstrekking van die gedachte. De gezonde logica zegt, aan den anderen kant, dat er geen gevolg is zonder oorzaak. Elke gelukkige of ongelukkige gebeurtenis wordt «veroorzaakt». Waarom a priori de gevolgen van een oorzaak die men niet duidelijk ziet door het slachtoffer doen dragen? Het is feitelijk zeer gemakkelijk hem die verantwoordelijkheid te doen dragen. Maar dat lijkt ons al zoo weinig rechtvaardig als weinig juridisch. Het is een overblijfsel van de oude verarring tusschen de vordering poenaepsecutoria en de vordering reipersecutoria.

De rechtvaardigheid eischt dat het gevolg tot de oorzaak teruggebracht wordt.

Ik rijdt over de wegen per automobiel; er doet zich een ongeval voor: een band springt; de auto kantelt om; aan iemand wordt schade berokkend. Geen enkele fout werd begaan; het blijft niettemin waar dat het nadeel, de dood of de verwonding een oorzaak heeft.

De gebeurtenis zou niet voorgevallen zijn, had de auto niet gereden.

Is het logisch de gevolgen ervan te wijten aan het slachtoffer die er niet de minste oorzaak van is?

Of wel maakt een persoon er zijn beroep van het graan te gaan dorschen met de machine. Niettegenstaande al de genomen voorzorgen, komt er nochtans brand in den oogst. Zou men, onder voorwendsel dat er geen schuld is, de verantwoordelijkheid op den rug van den pachter kunnen schuiven? Het blijft een feit dat de machine de oorzaak geweest is van de schade.

Men moet dus de formule van den heer Teissie overnemen: «Ieder is verantwoordelijk voor de schade in de maat waarin hij ze veroorzaakt heeft» (14).

Ten slotte, wij hebben het gezegd, berust die thesis op een allerrechtvaardigste gedachte van vergelding.

Hij die handelt, hij die een initiatief neemt heeft het voordeel van die daad, van dat initiatief. Hij moet er ook de schadelijke gevolgen van dragen. Het ware volstrekt strijdig met alle rechtvaardigheid dat hij die aldus het voordeel geniet van zijn bedrijvigheid, onverschillig langs de ellende die hij veroorzaakt zou heengaan, onder het spitsvondig voorwendsel dat die bedrijvigheid geenschild inhoudt. Het ware b.v. hate-lijk te beweren dat, in rechte, de industrieel zich zal bedienen van gevaarlijke machines, dat hij er het voordeel van zal genieten en dat de personen over dewelke hij de leiding heeft door dat machinisme zullen mogen verpletterd worden, zonder dat een vergoeding zou verschuldigd zijn, «omdat alle voorzorgen genomen waren».

De wet van 28 December 1903 was niet noodig om overtuigd te zijn dat dit onrechtvaardig en strijdig met het recht zou zijn.

De objectieve verantwoordelijkheid is de winst- en verliesrekening van de menschelijke bedrijvigheid.

De theorie van de oorzakelijkheid vereenigt dus drie allerbelangrijkste beginselen:

1° hij die het kwaad veroorzaakt, vergoedt het;

2° zooals men een objectieve onrechtvaardigheid goed maakt;

3° omdat het risico het voordeel moet volgen. Want er dient op gewezen dat die vergoeding verschilt van diegene die men kan eischen op grond van artikel 1382. Geregeld — wij stipten het reeds aan — maken de rechtbanken er een ware burgerlijke straf van, aangezien men de vergoeding evenredig maakt, volgens er opzet, zware schuld of lichte schuld is (15). Wij sluiten het subjectief bestanddeel van de vergoeding uit evenals van de verantwoordelijkheid.

Het is de objectieve vergoeding van een objectieve onrechtvaardigheid.

Zooals de heer Boistel (16) er op wijst:

«De mensch is verantwoordelijk voor zijn daden en voor hun gevolgen, zelfs als zij geen enkele schuld vertoonen. Het is in zijn initiatief, dat vrijelijk opgevat werd, dat het schadelijk feit zijn oorzaak vond: het is zijn wil of zijn berekening die dit of dat middel gekozen heeft om zijn doel te bereiken: hij moet verantwoordelijk zijn voor de bezwaren die kunnen voortvloeien uit het middel dat hij gekozen heeft».

Na zulke theorie, weten wij dat de traditionalisten aan de theorie van de oorzakelijkheid zullen verwijten een hinderend beletsel te zijn voor de menschelijke bedrijvigheid, een bestendige bedreiging en dus een hinderpaal voor den vooruitgang.

Wij weten echter ook goed dat de schrijvers die dergelijke vrees opperen, soms opvattingen verdedigen die nog gevaarlijker zijn voor het initiatief. Zoo is het dat de heer Planiol, die spijs alles het begrip «schuld» wil handhaven, zal schrijven dat «elke schepping van een buitensporig en nieuw risico, dat de gewone levensvoorwaarden komt veranderen, op zich-zelf schuld is daar zij door de wet verboden is» (17).

Daar waar wij slechts de objectieve vergoeding van een objectieve schade vragen, vraagt de heer Planiol de vergoeding, straf voor de fout begaan door het feit alleen van een nieuw initiatief. En dat is in den grond beweren dat ieder stout initiatief strijdig is met de wet (18).

En dat verwijt, dat men afdoende meent te zijn tegen het beginsel van de oorzakelijkheid, doet eigenlijk veel meer kwaad aan de theorie die wij zullen noemen «theorie van de uitbreiding der schuld».

Trouwens — en sommige schrijvers hebben het aangestipt wat betreft het rijker worden zonder oorzaak (19) — het beginsel van de oorzakelijkheid zal zijn toepassing moeten vinden, zoowel wat de verdeling der voordeelen als wat de verdeling der schade betreft.

Het wordt tijd dat het schema van een algemeene theorie van de verantwoordelijkheid geschetst wordt. Wij zegden het reeds, de theorie van het conflict der rechten, evenals die van het misbruik der rechten moeten er hun plaats in vinden. En wij maakten het aldus op in onze studie over de burgerlijke verantwoordelijkheid die in 1912 verschenen is.

Er zijn rechten die vastgesteld zijn bij een overeenkomst of bij de overeenkomst die de wet veronderstelt, en andere rechten die door niets bepaald worden: recht op de lichamelijke onschendbaarheid, enz. Wij zullen ze algemeene rechten noemen.

In de onderlinge botsing van de rechten die den juridischen omgang uitmaakt, kunnen zich verschillende toestanden voordoen:

1° Een verantwoordelijkheid bepaald door artikel 1382, die moet blijven bestaan om de schuld of het burgerlijk opzet te straffen;

2° Als er twee bepaalde rechten tegenover elkander staan:

a) Rechtmatige uitoefening van de twee rechten: het eene houdt op waar het ander begint; datgene dat een hooger maatschappelijk doel heeft, waarvan het doel beter strookt met het algemeen belang en met het wel begrepen privaats belang, heeft de bovenhand. Het blijft bestaan terwijl het ander valt;

b) Abnormale uitoefening van een van de twee rechten. Hetzij a) gebrek aan juridische beweegredenen, door het inzicht om te schaden; daar het recht slechts bestaat met het oog op een doeleinde, vervalt het aldus afgewende en misbruikte recht aan de grens van de overschrijding. Hetzij b) afwijking van het maatschappelijk doel; het recht vervalt van de afwijking af;

3° Tegenover een bepaald recht en een algemeen recht, eigendom en recht op de lichamelijke onschendbaarheid; of twee algemeene rechten, recht tot handelen en recht niet onder iets te lijden. Het regulerend principe zal dat zijn van de oorzakelijkheid. Zal verantwoordelijk zijn hij die de schade veroorzaakt heeft; hij zal zich slechts vrijstellen door te bewijzen dat de oorzaak hem vreemd is. (20)

Ziedaar het schema van het stelsel.

Moet men thans herlezen in «Le Paradoxe sur l'avocat»: Het recht is niet onbeweeglijker dan de andere wetenschappen. Het is een kneedbare en wekke stof die op en neergaat. Onophoudend doet zich in de gerechtelijke debatten weer een andere nieuwigheid voor. Eerst noemt men haar een paradox; later zegt men dat het niet onmogelijk ware dat het de waarheid zou zijn; eindelijk vraagt men zich af hoe men ooit het tegenovergestelde heeft kunnen denken.» (21)

Het is in ieder geval dringend noodig door de wet aan het bestaand principe van de burgerlijke verantwoordelijkheid wijzigingen te doen toebrengen.

Naar onze meening, moet de hervorming in de praktijk betrekking hebben op twee punten:

1° Ten spoedigste moet, wat de automobiel-ongevallen betreft, het begrip van de persoonlijke schuld vervangen worden door het begrip van het risico, krachtens het beginsel dat hij die in de beschaving een nieuw werktuig van vooruitgang, maar dat toch ook gevaarlijk is, invoert, den last moet dragen van het voordeel dat hij er in vindt;

2° De verzekering tegen de automobilongevallen moet verplichtend gesteld worden voor diegenen die zich van de auto bedienen, en zulks in het voordeel van het slachtoffer.

Het is niet aan te nemen dat iemand een bedrijvigheid aan den dag legt, die gevaarlijk is voor anderen, zonder dat hij zich vooraf verzekerd hebbe tegen het door die bedrijvigheid op te leveren risico.

En om de formule in een korten volzin samen te vatten: een auto-bezitter mag niet insolvent zijn; hij moet gedekt zijn door een verzekering, zooniet, dat men hem de toelating om een auto te besturen weigere.

Zooals de Heer Meyers, procureur generaal, in herinnering bracht, legde de heer Magnette, Voorzitter van den Senaat, in 1908 reeds een voorstel ter tafel, tot regeling van de verantwoordelijkheid in zake auto-ongevallen en waarbij de verplichte verzekering voorzien werd.

Een wetsvoorstel werd den 11^{en} November 1930 door den heer Senator Demets, in den Senaat, ter tafel gelegd.

Het werd reeds gewijzigd, maar het heeft slechts betrekking op de kwestie van het verlof om een auto te besturen en van de verplichte verzekering.

Laten wij, ten slotte, wijzen op het wetsvoorstel dat den 8^{en} November 1927, ter Fransche Kamer, werd ter tafel gelegd en waarvan wij hieronder den tekst overschrijven:

Het ontwerp bevat vijf artikelen:

Artikel 1. — Deze wet is van toepassing op al de auto-voertuigen die op de wegen rijden.

Art. 2. — De personen die auto-voertuigen bezigen voor hun genoegen of voor de uitoefening van hun beroep, worden geacht verantwoordelijk te zijn voor de schade die zij door hun voertuig berokkenen.

Art. 3. — Het vermoeden van schuld, voorzien bij het vorig artikel, kan slechts afgewend worden door het bewijs van de overmacht, van het toedoen van derden of van een tout van het slachtoffer.

Art. 4. — De verantwoordelijkheid voorzien in de artikelen 2 en 3 wordt door de auto-bezitters niet opgeloopt, in geval van botsing van twee auto-voertuigen of van een auto-voertuig met een voertuig, door een dier voortbewogen. De artikelen 1382 en 1385 van het Burgerlijk Wetboek zijn van toepassing.

Art. 5. — Het vermoeden van schuld voorzien in artikel 2, is niet van toepassing op de schade overkomen aan personen die uit welwillendheid vervoerd worden.

Daat ontwerp houdt zich niet bezig met de verplichte verzekering.

Wij zouden nochtans voorstander zijn van een zekere verzekering die persoonlijk ten laste van de autobestuurders zou komen.

Zoo zij zich volkomen gedekt gevoelen en zoo zij slechts een dikwijls lichte en voorwaardelijke veroordeeling te vreezen hebben, zullen zij geneigd zijn om minder voorzorgen te nemen: de verzekering zal toch betalen.

Het ware dus wenschelijk dat 10 of 15 t. h., bijvoorbeeld, van de verantwoordelijkheid ten laste viel van den autobestuurder die het ongeval veroorzaakt heeft.

Het nadeel, dat het slachtoffer daardoor zou kunnen ondergaan, is niet groot: het gevaar zelf te moeten betalen, zal den autobestuurder daarentegen tot voorzichtigheid aanzetten (22).

De Commissie van Justitie spreekt den wensch uit dat die hervorming ten spoedigste verwezenlijkt worde.

(1) Geny, Science et Technique en droit privé positif, III, n° 231.

(2) Rev. crit. de légis. et de jurisprudence, 1906, blz. 86; zie zijn studiën in hetzelfde tijdschrift 1905-1906-1909.

(3) Rev. crit., 1899, blz. 373.

(4) Rev. gén. en resp., 1927, blz. 171.

(5) Pas., 1928, blz. 9.

(6) Verg. ook het Zwitsers Burgerlijk Wetboek van 10 December 1907, art. 2: « Iedereen is verplicht zijn rechten uit te oefenen en zijn verplichtingen te vervullen volgens de regelen van de goede trouw. Het klaarblijkelijk misbruik van een recht wordt door de wet niet beschermd ».

(7) Porcherot, De l'abus du Droit, 1900, blz. 215.

(8) G. Ferron, Note au Sirey, 1905, blz. 10.

(9) Verg. de uiteenzetting van het stelsel in de studie van den heer Jules Simon. La théorie du risque et la théorie de l'abus du Droit, J. T., 1907, kol. 1177 en volgende.

(10) Traité, 11, n° 871.

(11) Wij vinden er trouwens de formule van in Saleilles: « Het misbruik van het recht bestaat in de abnormale uitoefening van het recht, uitoefening in strijd met de economische of sociale bestemming van het objectief recht, uitoefening die afgekeurd wordt door het openbaar geweten en die bijgevolg den omvang van het recht te buiten gaat ». Saleilles, Théorie générale de l'obligation, blz. 374. De naam ontbreekt, de zaak is er.

(12) Planio, 11, n° 878 in nota. Verg. teksten van burgerl. wetgeving, hierboven. Wij zullen ons niet lang bezighouden met het weerleggen van de theorie van den heer De Decker die beweert te bewijzen dat de krankzinnige verantwoordelijk is omdat hij schuld heeft, het postulaat gesteld zijnde dat de schuld een daad is in strijd met de rede. De Decker, op. cit., blz. 23 en volgende in nota. Wij meenden tot hiertoe dat artikel 1382 de toerekenbaarheid eischte. Verg. Merlin, rep. V°. Blesse § 3, n° 4. Démence § 2 n° 3 en 4. « Een krankzinnige die verwondingen aan iemand zou veroorzaken, zou slechts een stoffelijk misdrijf plegen; nochtans zouden zijn naastbestaanden steeds aansprakelijk zijn voor de schadevergoeding waartoe zij aanleiding kunnen geven ». Verg. Labbé, De la démence au point de vue de la responsabilité et de l'imputabilité en matière civile (Rev. crit., 1870). In het oude recht, H. Boniface, Arrêts notables de la Cour du Parlement de Province, 11, 272; Bosc, op. cit., blz. 28 en de er aangehaalde bibliografie.

(13) Verg. Von Ihering, De la faute en droit privé, op cit., blz. 5 en volgende.

(14) Teisseire, Essai d'une théorie générale sur les fondements de la responsabilité, 1901, blz. 170.

(15) Verg. Von Ihering, Vermischte Schriften, blz. 239, Leipzig 1879. Verg. Huguene, L'idée de peine privée dans le droit contemporain (Rev. crit., 1906).

(16) Cours de philosophie du droit, blz. 465, Parijs, 1890. Verg. ook Sjoegren, Zur Lehre von Formen des Unrechts und den Thatbeständen der Schadenleistung, tijdschrift van Ihering, 1896.

(17) Revue critique, 1906, blz. 86.

(18) Verg. Saleilles, La responsabilité du fait des choses devant la Cour du Canada, op. cit., blz. 234.

(19) Teisseire en Ripert, Essai d'une théorie de l'enrichissement sans cause en droit civil français (Rev. trim. dr. civil, blz. 757): « Verantwoordelijkheid en het rijker worden zonder oorzaak komen voort van een gemeenschappelijk beginsel dat er boven staat en krachtens het-

welk alle gevolg moet worden toegekend en verbonden aan zijn oorzaak ».

(20) Er dient hier gewezen op de rol die de verzekering moet spelen in het vraagstuk van de verantwoordelijkheid. De heer Saleilles had ze aangeduid. Misschien zal men het moeten laten bij deze opmerking, dat alles ten slotte neerkomt op de vaststelling van den kostendelende prijs en dat een geschat risico er een noodzakelijk bestanddeel van is.

(21) Edmond Picard, Paradoxe sur l'avocat, blz. 21.

(22) Daar wij niets nieuws gevonden hebben in de rechtskundige literatuur betreffende dat onderwerp, hebben wij de talrijke werken die in verband met de burgerlijke verantwoordelijkheid uitgegeven werden, niet aangehaald.

Bibliographie

Tijdschriften

ACADEMIE DE DROIT INTERNATIONAL. — RECUEIL DES COURS. — 1930. — I, II, III.

Tot nog toe werd de zeer interessante uitgave der lessen die elk jaar gegeven worden aan de Académie voor Internationaal Recht in Den Haag, uitgegeven door de zorgen van de Firma Hachette te Parijs. Vanaf dit jaar is deze uitgave overgegaan naar de uitgeverijfirma Sirey en deze heeft zoo pas de drie eerste deelen der lessen welke in 1930 gegeven werden in 'het licht gezonden.

De uitgave is volstrekt gelijkaardig aan deze die wij reeds sedert verschillende jaren kennen. De inhoud van de drie thans verschenen deelen is vol afwisseling en is hoogst belangwekkend, zooals men er zal kunnen over oordeelen door de behandelde onderwerpen:

EEERSTE DEEL: Les doubles impositions au point de vue juridique, door J. P. Niboyet; L'option de nationalité, door Joseph L. Kunz; Les sauvages américains devant le droit, door Rodriga Octavio; L'œuvre de toutes les confessions chrétiennes (Eglises) pour la paix internationale, door Joseph Muller; Le droit international nouveau. L'influence de la condamnation de la guerre sur l'évolution juridique internationale, door le Baron Descamps; La doctrine des qualifications et ses rapports avec le caractère national du conflit des lois, door E. Bartin; Conception du droit international privé d'après la doctrine et la pratique en Espagne, door J. M. Trias de Bes.

TWEEDE DEEL: Règles générales du droit de la paix, door Charles Dupuis; L'inviolabilité des traités, door le baron Michel de Taube; La doctrine du Monroë dans son développement historique, particulièrement en ce qui concerne les relations inter-américaines, door Camilo Barcia Trelles; L'intervention en droit international moderne, door Pitman B. Potter; La contribution de l'Amérique latine au développement du droit international public et privé, door J. M. Yepas.

DERDE DEEL: La nationalité des sociétés commerciales, door Maurice Travers; La condition juridique de la Cité du Vatican, door Yvers de la Brière; L'extradition, door André Mercier; Tendances nouvelles du droit international privé, door Ernst Frankenstein; Le droit du juge international de statuer selon l'équité, door Karl Strupp; Conception du droit international privé d'après la doctrine et la pratique en Bulgarie, door Stoyan Daneff; Le droit sanitaire international, door Cino Vitta; La répression des crimes contre la personnalité de l'Etat, door Vespasian V. Pella.

RECHTSKUNDIG TIJDSCHRIFT n° 5 en 6

Er is een nieuw livijg nummer van het Rechtskundig Tijdschrift verschenen, dat wij met een bijzonder genoegen begroeten. Inderdaad, deze verschening toont eerst en vooral dat de uitgave van ons Rechtskundig Weekblad volstrekt niet in het minst de levenskracht van het Rechtskundig Tijdschrift vermindert, zooals sommigen het gevreesd hadden. Het uitstekend nummer dat thans verschenen is bewijst ten overvloede dat er in het Vlaamsch land voor beide uitgaven plaats is.

De redactie van ons blad is vooral zeer gevoelig aan de hartelijke begroeting waarmee de redactie van het Rechtskundig Tijdschrift het ontstaan van ons weekblad aankondigt.

Het verschenen nummer is uiterst belangrijk. Wij vinden er eene grondige studie in van Mr Van Hille, advocaat bij het Hof van beroep te Gent, over artikel 694 van het Burgerlijk Wetboek en verder eene bijdrage van Mr G. Persyn over de verschillende toepassingen van het Torrens-Systeem. Eindelijk bestaat het grootste gedeelte van het nummer uit een zeer uitgebreid overzicht der Rechtspraak in Strafzaken van 1927 tot 1930, door den Heer Van der Perren, Eersten Substituut-Procureur des Konings te Antwerpen. Alle belangrijke vonnissen en arresten worden gerangschikt volgens slagwoorden in alphabetische orde en toegelicht met enkele bondige, doch zeer doeltreffende nota's. Dit overzicht van strafrecht is van aard om aan onze juristen in de praktijk de grootste diensten te bewijzen en het verheugt ons te vernemen dat de redactie van het Rechtskundig Tijdschrift de bedoeling heeft in het vervolg meerdere dergelijke overzichten te publiceren voor de verschillende vakken van het recht. Van dit gelukkig initiatief mag het beste verhoopt worden.

RECHTSGELEERD MAGAZIJN

50ste jaargang, aflevering 5-6

De zooeven verschenen aflevering van het Rechtsgeleerd Magazijn is volledig gewijd aan de nagedachtenis van Professor Molengraaff. Deze was inderdaad de stichter en is gedurende zeer talrijke jaren een van de meest vooraanstaande medewerkers geweest aan dit tijdschrift. In het tegenwoordig nummer worden zijne zeer groote verdiensten op verscheiden gebieden door vooraanstaande specialisten in het licht gesteld. Men zal zich rekenschap geven van het zeer groot gewicht van dit nummer volgens zijn hieronder afgedrukte inhoudstafel:

Van de redactie; Molengraaff en de industriele eigendom, door Prof Mr W. H. Drucker; Molengraaff en het verenigingsrecht, door Prof.

Mr E. J. J. Van der Heyden; Molengraaff en het order- en toonderpapier, door Prof. Mr Dr. Ribbuis; Molengraaff en het zeerecht, door Prof. Mr R. P. Cleveringa Jzn; Molengraaff en het verzekeringsrecht, door Mr T. J. Dorhout Mees; Molengraaff en het faillissementsrecht, door Mr M. Polak; Molengraaff en de onrechtmatige daad, door Prof. Mr Paul Scholten; Molengraaff's aandeel in de voorbereiding der wetgeving, door Mr J. Limburg; Molengraaff en de oprichting van de Vereniging Handelsrecht, door Prof. Mr F. A. Molster.

Een uitstekend overzicht van boeken en tijdschriften besluit dit prachtig nummer.

Mededeelingen

ONZE TAAL VOOR DE RECHTBANK TE BRUGGE

Blijkens een optelling, die dezer dagen op de griffie van de rechtbank van eersten aanleg te Brugge gedaan werd, telde men aldaar, in 1930, 210 vonnissen in het nederlandsch. Tien jaar vroeger, in 1920, was dit slechts voor 73 het geval. Hoe groot die aangroei ook schijne, de ware betekenis ervan blijkt eerst na vaststelling dat in 1920 slechts 10 vonnissen op tegenspraak in het nederlandsch waren opgesteld, de 63 overige zijnde verstekvonnissen, die, zooals men weet, het gemakkelijkst in de taal van het dagvaardingsexploot opgesteld worden.

In 1930 steeg het aantal vonnissen op tegenspraak in het nederlandsch gesteld tot 81, tegenover, zooals gezegd, 10 in 1920; daarbij zou moeten gevoegd worden 23 vonnissen die enkwesten bevelen, welke vonnissen zonder uitzondering in 1920 in het fransch werden gesteld. Die laatste vonnissen bewijzen hoe ook bij de Brugsche pleitbezorgers de taalierheid aan het ontwaken is.

ST.

EENE REEKS VOORDRACHTEN VAN PROF. BONNECASE

Prof. J. Bonncase is op dit oogenblik in Frankrijk wellicht de meest productieve jurist. Sinds lang reeds zijn we gewoon van hem minstens een drietal nieuwe werken per jaar in de Rechtscatalogen te zien verschijnen. Studies over de meest uiteenlopende richtingen in de zoo wijdstrekkende Rechtswetenschap kwamen ons beurtelings verrassen. Op het gebied der Rechtsfilosofie en der Rechtsgeschiedenis is hij een der Fransche grootmeesters, hij is een der gunstigst bekende civilisten en als specialist in Maritiem Recht vindt hij moeilijk zijn weerga.

Pas verleden jaar nog liet hij een uitgebreid werk verschijnen over « Problème du Droit et Science Belge du Droit Civil », waarin hij met een belezenheid en een inzicht dat men moeilijk bij een buitenlander zou verwachten, de ontwikkelingsgang en de huidige stand van de rechtswetenschap in ons land uiteenzet.

Het is Prof. Bonncase die we het genoegen zullen hebben over kort ook in onze Vlaamsche steden te hooren.

Na een reeks lessen voor de Rechtsfakulteit van Luik op 18, 19, 20 en 22 Februari over « La pensée juridique française de 1804 à l'heure présente », spreekt Prof. Bonncase te Antwerpen den 24 Februari over « Vues de Belgique et de France sur le droit de la Mer », voor de Advokatenorde van Dendermonde op 25 Februari over: « Romantisme littéraire et Romantisme Juridique », op uitnodiging van Le Jeune Barreau te Brussel op 27 Februari en op 29 Februari te Gent over « Le Romantisme Judiciaire ».

Het hoeft niet andermaal herhaald te worden dat dit nieuws voor ons allen een intellektuele buitenkans is en dat we aan deze geestelijke banketten zoo talrijk mogelijk moeten gaan aanzitten.

P. M. O.

Wetgeving

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN DIENSTREGELING — WIJZIGING

Artikel 1. — Het dienstreglement voor de rechtbank van koophandel te Antwerpen wordt vervangen door de volgende bepalingen:

Artikel 1. — De rechtbank is in elf kamers verdeeld.

Art. 2. — De eerste vijf kamers houden zitting ieder met drie rechters; de laatste zes kamers houden zitting met één rechter.

Art. 3. — De elf kamers houden zitting volgens de aanwijzingen op de onderstaande tabel.

Maandag:	2 u. 15	10 ^e kamer
	2 u. 45	4 ^e —
	3 uur	7 ^e —
		Kortgedingen
Dinsdag:	2 u. 30	2 ^e kamer
	2 u. 45	1 ^e —
	3 uur	6 ^e —
		Kortgedingen
Woensdag:	2 u. 15	3 ^e kamer
	2 u. 45	5 ^e —
	3 uur	8 ^e —
		Kortgedingen
Donderdag:	2 u. 15	10 ^e kamer
	2 u. 45	4 ^e —
	3 uur	6 ^e —
		Kortgedingen
Vrijdag:	2 u. 30	2 ^e kamer
	2 u. 45	3 ^e —
		7 ^e —
	3 uur	9 ^e —
		Kortgedingen
Zaterdag:	9 uur	3 ^e kamer
	11 u. 30	Kortgedingen

1 ^e kamer	Dinsdag	2 u. 45
2 ^e —	Vrijdag	2 u. 30
3 ^e —	Woensdag	2 u. 15 (inleidingen)
	Vrijdag	2 u. 45

4 ^e —	Maandag	2 u. 45
	Donderdag	2 u. 45
5 ^e —	Woensdag	2 u. 45
6 ^e —	Dinsdag	3 uur
	Donderdag	3 —
7 ^e —	Maandag	3 —
	Vrijdag	3 —
8 ^e —	Woensdag	3 —
9 ^e —	Vrijdag	3 —
10 ^e —	Maandag	2 u. 15 (inleidingen)
	Donderdag	2 u. 15 (inleidingen)
11 ^e —	Donderdag	3 uur
	Maandag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag, Vrijdag	3 u.
Kortgedingen	Zaterdag	11 u. 30
Onderzoeken	Zaterdag	9 uur

	Zaal A.
Maandag	2 u. 15 . 10 ^e kamer
Dinsdag	2 u. 30 . 2 ^e —
Woensdag	2 u. 15 . 3 ^e —
Donderdag	2 u. 15 . 10 ^e —
Vrijdag	2 u. 30 . 2 ^e —

	Zaal B.
Maandag	2 u. 45 . 4 ^e kamer
Dinsdag	2 u. 45 . 1 ^e —
Woensdag	2 u. 45 . 5 ^e —
Donderdag	2 u. 45 . 4 ^e —
Vrijdag	2 u. 45 . 3 ^e —
Zaterdag	9 uur . 3 ^e — (onderzoeken)

	Zaal C.
Maandag	3 uur . 7 ^e kamer
Dinsdag	3 — . 6 ^e —
Woensdag	3 — . 8 ^e —
Donderdag	3 — . 6 ^e —
Vrijdag	3 — . 9 ^e —

	Zaal D.
Maandag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag, Vrijdag	3 uur . Kortgedingen
Zaterdag	11 u. 30 . Kortgedingen
Donderdag	3 u. 15 . 11 ^e kamer

	Zaal E.
Vrijdag	3 uur . 7 ^e kamer

Zoo de noodwendigheden van den dienst het vereischen, kan de voorzitter der rechtbank een terechtzitting meer doen houden door een of meer kamers op door hem te bepalen dag en uur.

Art. 4. — De nieuwe zaken worden ingeleid: den Donderdag vóór de 11^e kamer: de vorderingen tot failliet-verklaring;

Den Woensdag vóór de 3^e kamer: 1° de zeescheepvaartzaken, welk het bedrag er van ook weze; 2° de gewone zaken waarvan het bedrag 10.000 frank overschrijdt, de zaken tot betaling van handelseffecten uitgezonderd;

Den Donderdag, vóór de 10^e kamer: 1° de zaken tot betaling van handelseffecten, welk het bedrag er ook van weze; 2° de gewone zaken waarvan het bedrag 3.001 frank tot 10.000 frank beloopt, de zeescheepvaartzaken uitgezonderd;

Den Maandag, vóór de 10^e kamer: de gewone zaken waarvan het bedrag 3.000 frank niet overschrijdt, de zeescheepvaartzaken en de zaken tot betaling van handelseffecten uitgezonderd.

Partijen of haar vertegenwoordigers zijn er toe gehouden het exploit van dagvaarding verzet of dagstelling ter griffie voor te leggen en te deponeren drie uur ten minste vóór dat van de belegde terechtzitting. Na het verstrijken van dien tijd zal behoudens bijzondere machtiging van den voorzitter geen inschrijving meer aanvaard worden.

Art. 5. — Ieder onregelmatig ingeleide zaak zal van ambtswege worden verwezen naar de aanstaande terechtzitting van de kamer vóór dewelke zij moest ingeleid worden, tenzij partijen het ééns zijn om ze naar de algemeene rol te verwijzen.

Art. 6. — Mogen worden in behandeling genomen den dag waarop zij worden ingeleid:

a) De aanvragen tot faillietverklaring;
b) De zaken bij overeengekomen besluit;
c) De eischen tot betaling van Voor zoover goederen;
d) De eischen tot betaling van slechts weigeaccepteerde wissel, enz.;
e) De eischen waarin een van beslag nemen.
partijen zelf verschijnt.

Art. 7. — De zaken, welke den dag waarop zij worden ingeleid niet worden gepleit, worden naar de algemeene rol verwezen, behalve de aanvragen tot faillietverklaring die naar een afzonderlijke rol worden verwezen.

Art. 8. — Op schriftelijk verzoek, gericht door een van partijen aan den voorzitter, kan ieder zaak uit de algemeene rol worden gelicht om op de rol van eene der kamers te worden ingeschreven waarop de te bepleiten zaken voorkomen.

De voorzitter beslist zonder beroep, over de wenschelijkheid van die inschrijving. De beslissing van den voorzitter moet aan de tegenpartij of aan haar raadsman worden beteeekend of medegedeeld.

Art. 9. — De zaken waarin, bij de oproeping ervan, geen van partijen verschijnt, worden afgevoerd.

Art. 10. — De terechtzittingen duren drie uur.

Art. 11. — Onmiddellijk na de pleidooien, moeten de conclusiën en stukken op het bureel worden neergelegd. Wordt dat verzuimd, dan kan de rechtbank uitspraak doen zonder inachtneming van eenigen termijn, indien er geen werd aangevraagd.

Art. 12. — De vonnissen worden geveld op door den voorzitter der terechtzitting te bepalen buitengewone terechtzittingen.

Art. 13. — Is de Maandag, Woensdag en Donderdag een wettelijke feestdag, dan wordt en blijft de terechtzitting van inleiding opgeheven.

Art. 14. — De expeditie van het vonnis, waarbij toelating tot een onderzoek wordt verleend, moet twee dagen vóór den voor het onderzoek bepaalden dag, ter griffie worden neergelegd.

Art. 15. — De griffie is toegankelijk van 9 tot 5 uur.

De neerlegging van de akten van vennootschappen wordt van 9 tot 12 uur aanvaard.

De inschrijvingen in het register van koophandel worden van 9 tot 12 uur aanvaard.

Uitgever: Drukk. « Mercurius »

Best.: R. Van Cauteren

Korte Ridderstraat, 22, Antwerpen. — Tel.: 200.95